БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 113 (19.784) • 1987 йил 17 май, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

БУГУНГИ СОНДА:

● Ўқитувчи масъулияти — 2 — бет
● Орол ҳақида ўйлар — 3—бет
● Янгиликни ҳис этиб — 4—бет

• Қайта қуриш: меҳнат коллективлари ва ишлари

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯ АСОСИДА

Қиргулидаги 3-қурилиш бошқармаси коллективига СССР Госстройидан табрик келди: «Сизларни янги катта меҳнат зафари — мамлакатимизда биринчи бўлиб кокс печини қиздириш мосламасининг йирик корпуси қуриб битказилиши ва ишга барвақт туширилгани билан табриклаймиз. Бу билан Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига қурувчилар олган социалистик мажбуриятнинг муҳим банди бажарилди. Беш йилликнинг иккинчи йили топшириғи барвақт рўёбга чиқарилди».

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли 8-трестига қарашли 3-қурилиш бошқармаси барпо этган бу корхона маҳсулоти электр пайвандлаш электродлари қопламаларини ишлаб чиқаришда муҳим хом ашё ҳисобланади.

Қурилиш-монтаж, конструкция ва бошқа ишларда янги, унумли технология қўлланилаётгани, коллектив меҳнати прогрессив усулда ташкил этилгани юбилей объекти барвақт қуриб битказилишига имкон берди.

И. МУҲИДДИНОВ,
Фарғона области.

СИФАТГА КАФОЛАТ

Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлиги корхоналари фан-техника ютуқлари, илғор тажрибалар, прогрессив методларни ишлаб чиқаришга муттасил жорий эта бориб, йўлларнинг пишиқ ва кўркам қурилишини таъминламоқдалар. Қатор ишлар давлат аттестациясида юқори баҳо олди.

Жумладан, Қўйлиқ кўприк темир-бетон конструкциялари экспериментал заводи ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг ярмидан кўпи давлат Сифат белгиси муҳрига сазовор бўлди. Шу сабабли завод маҳсулотларига талаб фақат республикамизда эмас, шу билан бирга мамлакатимизнинг кўпгина қурилиш ташкилотларида ҳам ошиб бормоқда.

Завод ишчилари прогрессив технологияни жорий эта бориб, юбилей йили маҳсулотлари сифатини яна ҳам оширишга, хилларини кўпайтиришга бел боғлаганлар. Беш йилликнинг икки йили планини юбилейгача адо этиш — уларнинг қатъий қарори.

М. ФЕЛЬДМАН,
«Узоргтехдорстрой» трестининг бош метрологи.

САЙЛОВ ТАРАДДУДИ

МУҲИМ КАМПАНИЯНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗАЙЛИК

1987 йил 21 июнь — халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва район (шаҳар) халқ судларига сайловлар куни. Бу сайловлар партиямизнинг XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорлари бажарилаётган, жадаллаштириш талабларига биноан қайта қуриш борасида катта ўзгаришлар амалга оширилаётган, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллик юбилейига ҳозирлик кўрилаётган бир вақтга тўғри келмоқда.

Сайловолди кампанияси маҳаллий Советлар, одил судловимиз фаолиятининг талабчанлик билан ўтказиладиган ўзига хос кўригидир. Аввалги сайловдан кейин ўтган муддатда халқ хўжалигимиз тараққиёти суръатларини оширишда қандай иш натижаларига эришилди, Советларнинг ўз ваколатларига бўлган муносабатида ўзгаришлар рўй бердими! Халқ депутатлари ва халқ судьялари ўз ҳуқуқларидан фойдаланиш билан бирга бурчларига қандай садоқат кўрсатишяпти! Фаолиятни активлаштиришда орттирилган иш тажрибаларидан қайси бири оммалаштиришга арзигулик! Ана шу каби бир қатор масалалар борки, уларга принципиал равишда ошкора баҳо берилиши лозим.

Сайловларга ҳозирликнинг бориши аксарият район ва қишлоқларда бу масалаларга масъулият билан ёндашилаётганлигини кўрсатмоқда. Муҳим ижтимоий-сиёсий кампанияга ҳозирлик кўришнинг энг асосий босқичларидан бири — сайлов округларини тузиш тугалланди. Сайловчилар рўйхатини тайёрлаш давом этмоқда. Сайлов участкалари, агитпунктлар тобора гавжумлашиб бораётир.

«Совет Ўзбекистони» редакциясига келаётган хат-хабарлар сайловларни демократлаштириш жараёни жойларда турлича ўтаётганлигини кўрсатмоқда. Тошкент, Қашқадарё областлари, бир қатор шаҳар ва районларда депутатликка номзодлар кўрсатиш бўйича ўтказилаётган йиғилишларда сайловчилар катта ижтимоий-сиёсий активлик кўрсатмоқдалар. Демократия кенгайтирилаётганлиги қониқиш билан кутиб олинмоқда.

Навоий область Учқудуқ шаҳридаги «Кўкпатас» геология-қидирув экспедицияси меҳнатчилари таклифи билан шаҳар Совети депутатлигига номзоди муҳокама қилинган беш кишидан кўпчилик овоз билан ишчи Н. Ноколосовнинг номзоди маъқулланди. Навбаҳор районидаги 13-сайлов округида район Совети депутатлигига номзод кўрсатиш қизғин фикр билдиришлар билан ўтди. Элликқалъа районидаги 46-сайлов округи бўйича район Совети депутатлигига номзод кўрсатиш чоғида Калинин номли колхоз сайловчилари принципиаллик кўрсатдилар. Улар кўпчилик овоз билан 9-бригада колхозчиси У. Омоновага юксак ишонч билдиришди. Сайлов комиссияларига вакиллар кўрсатиш аксарият ошкоралик ва фаоллик вазиятида ўтди.

Айни вақтда сайловларга ҳозирликни ташкил этиш, халқ депутатлигига номзодлар кўрсатишдек масъулиятли ишга совуққонлик билан қараш ҳам учраб турибди. Самарқанд областида халқ депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган йиғилишлар баъзан тегишли тайёргарликсиз, шошма-шошарлик билан, гоҳо тушлик пайтларида наридан-бери ўтказилмоқда. Айрим коллективларда бор-йўғи битта номзод тавсия этилиб, муҳокама қилинмоқдаки, бу эътиборсизликдан бошқа нарса эмас. Баъзи районларда эса номзодларни нотўғри кўриб чиқиш, масалани юртдошлик ва бошқа мулоҳазалар асосида ҳал қилишга интилиш кўзга ташланмоқда.

Ҳамон социалистик демократияни ривожлантириш ва чуқурлаштириш, давлат ҳокимияти фаолиятини яхшилаш ва такомиллаштиришда катта воқеа бўлган сайловларга керагича эътибор бермаётган халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари, айрим министрликлар ва идоралар бор. Баъзан республикамизда ўтказилган дастлабки сайловолди тадбирларида Ўзбекистон ССРда маҳаллий Советларга сайловлар ҳақидаги Қонун талабларига расмиятчилик муносабатида бўлинаётир. Республика Маданият министрлигининг бу муҳим кампания муносабати билан ишлаб чиққан тадбирлари расмиятчиликдан бошқа гап эмас. Бунда топшириқларни ижро қилишнинг конкрет муддатлари белгиланмаган. Аҳоли ўртасида оммавий-тарғибот ишлари олиб бориш, сайловчиларга маданий хизмат кўрсатишни ташкил этишга мутасадди кишилар аниқланмаганлиги ўз вақтида таъкидланди. Савдо министрлиги, «Узбекбирлашув» правлениесининг бу кампания бошланишида умумий топшириқлар бериш билан чекланганлиги, ижро ишларини ташкил этиш билан етарли қизиқмаганлиги билан келишиш мумкин эмас. Республика Нашриёт, полиграфия, китоб савдоси ишлари давлат комитети сайловлар ҳақидаги қонунлар, тегишли ҳужжатларни нашр этиш, китоб магазинларида сайловга оид китоблар секцияси, бурчаклари ташкил этиш каби ишларга эътиборни кучайтириши лозим.

Кўриниб турибдики, партия, совет органлари, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари сайловолди кампаниясига эътиборни янада кучайтиришлари, меҳнаткашларнинг бу жараёнда манфаатдорлик билан иштирок этишлари ҳақида ғамхўрлик қилишлари керак. Сойловчиларни рўйхатга олиш, жойларда тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтириш, номзодларнинг меҳнаткашлар билан учрашувларини ташкил этиш, сайлов округлари, участкалари, агитпунктларни жиҳозлаш сингари муҳим масалалар борки, у кундалик эътибор ва ташкилотчиликни талаб этади. Айниқса, тажриба тариқасида сайлов ўтказиладиган районлардаги сайловолди ишлари диққат марказида туриши лозим.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида совет сайлов системасини такомиллаштириш ҳаётимизни демократлаштиришнинг принципиал йўналиши эканлиги кўрсатиб ўтилди. «Сиёсий жиҳатдан олганда гап сайлов системаси демократизмини чуқурлаштириш тўғрисида, сайловолди ва сайлов кампаниялари ҳамма босқичларида сайловчиларнинг янада самарали ва реал қатнашишлари ҳақида бораётир»,— дейилади Пленум ҳужжатларида.

Социал-иқтисодий тараққиётни тезлаштириш учун олиб борилаётган курашнинг масъулиятли босқичида ўтказилаётган сайловларга тайёргарлик халқ депутатлари Советлари ҳамда ҳуқуқни муҳофаза этиш органлари фаолиятини янада яхшилаш шиори остида ўтиши лозим. Сайловчиларнинг фикр-мулоҳазаларини яхшироқ ўрганиш, бу жараёнда туғилган таклифларга оператив муносабат билдириш, сусткашлик, пала-партишлик каби қотиб қолган иш услубларига кескин зарба бериш лозим. Кўрсатилаётган номзодларнинг имкониятга қараб ўз сайлов округларига яқинроқ жойда туришларини эътиборга олиш, номзодлар билан ўтказиладиган йиғилиш — учрашувларни ташкил этишга ижодий ёндашиш, бу йиғилишларда тушадиган саволларга жавоб берадиган партия, совет масъул ходимлари иштирок этишини таъминлаш ниҳоятда муҳимдир.

Шунга эришиш керакки, бу сайловлар маҳаллий ҳаётнинг барча муҳим соҳаларида ижобий ўзгаришлар қилишни кучайтиришга хизмат қилсин. Сайловчилар клублари, агитпунктлар, агитколлективлар самарали ишлаши, маданий-спорт ҳамда социал-педагогик комплекслар имкониятларидан самаралироқ фойдаланиш лозим. Сайловолди ишларини кучайтиришда Ягона сиёсий кунлар, ахборотчи-пропагандистлар группалари, агитбригадалар фаолиятидан фойдаланиш, савол-жавоб кечалари, давра суҳбатлари ўтказиш, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, олимлар, халқ хўжалиги мутахассислари, ишлаб чиқариш новаторлари билан мулоқотлар ташкил этиш муҳимдир. Оммавий ахборот воситалари сайловларга тайёргарликни ижодий, кенг ва ранг-баранг ёритишга даъват этилган.

Маҳаллий Советлар ва халқ судларига сайловлар кампанияси социалистик халқ ҳокимиятини ривожлантиришда янги босқичдир. Уни юксак даражада уюшқоқлик ва активлик билан ўтказиш партия ва совет органларининг, жамоат ташкилотларининг муҳим бурчидир.

М. С. Горбачев
Жак Ширак билан учрашди

Суҳбат пайти. (ТАСС—ЎзТАГ телефотоси).

15 май куни М. С. Горбачев Франция Бош министри Ж. Ширак билан учрашди.

Суҳбатнинг асосий қисми Франция-Совет муносабатларига бағишланди. Бу муносабатлар, деди М. С. Горбачев, ўзининг аввалги дўстона характерини тўла-тўкис қайта тиклаши учун катта омилларга муҳтож. Биз бу муносабатлар заифлашувига қаршимиз, СССР билан Франция, айниқса, халқаро тараққиётнинг ҳозирги бурилиш босқичида ўз улушига яраша катта масъулиятга эга ва кўпгина ижобий ишлар қилишлари мумкин, деб ҳисоблаймиз. Ҳозирча тафаккурнинг эскирган комплекслари ва сийқа усуллари бунга ҳалақит бермоқда. Ж. Ширакнинг диққат-эътибори Францияда антисоветизм кўринишлари кучайиб бораётганини совет жамоатчилиги таажжуб ва ҳавотирлик билан кузатиб турганлигига қаратилди.

Ж. Ширак иқтисодий алоқалардаги, илмий ва маданий ҳамкорликдаги амалий тадбирлар йўли билан француз-совет муносабатларини тузатиб олиш матлублиги ҳақида гапирди, баъзи таклифларни айтди.

Қуролсизланиш, Европани ядро қуролидан ҳалос қилиш масалалари хусусида, Совет Иттифоқининг ўртача олислик ракеталари ва оператив-тактик ракеталар тўғрисидаги ташаббусларига нисбатан НАТО мамлакатлари ва халқаро жамоатчилик тутган позиция ҳақида батафсил фикрлашиб олинди. М. С. Горбачев барча халқлар орзиқиб кутаётган ва бутун дунё сиёсатида туб ижобий бурилишга эришишни осонлаштирадиган реал қуролсизланиш сари биринчи, ҳал қилувчи қадам қўйиш имконини берадиган аҳдномаларга эришиш йўлларини излашга Франция раҳбарлари амалий ҳисса қўшадилар, деб умид билдирди.

Суҳбатдошнинг илтимосига биноан М. С. Горбачев қайта қуриш ғояларини амалга ошириш принциплари, мақсадлари ва усулларини қисқача баён этиб берди, қайта қуриш жамиятни демократлаштириш орқали социализмни босқичма-босқич сифат жиҳатдан янги поғонага кўтаришини айтди. Бу — қийин иш, асосий юмушлар олдинда турибди. Бизнинг ишларимиз кўп. Хуллас, бизнинг уйимизда қиладиган ишларимиз бор. СССРнинг ташқи сиёсати эса ички жараёнларнинг характерига, уларнинг бунёдкорлик мақсадларига тўла-тўкис мос бўлиб тушади, совет жамиятининг ҳаётий эҳтиёжларини ифодалайди.

Қайта қуриш — бизнинг халқимиз 1917 йилда танлаб олган социалистик йўлни янги шароитларда ривожлантиришдир. Янгича тафаккур ҳар бир халқнинг ўз йўлини мустақил танлаб олиш ҳуқуқини эътироф қилишни ўз ичига олади. Кимнинг йўли тўғрилигини эса тарих ажратиб беради. Ҳамма йўллар ҳар хил эканлигининг яхши жиҳати ҳам бор. Бу нарса ҳатто ривожланиш учун омил бўлиб хизмат қилади ва марксизм диалектикасига (қарама-қаршиликлар бирлигига) мутлақо мос бўлиб тушади, тинч-тотув яшаш, тинч беллашиш ва мусобақалашиш концепцияси шу диалектикага асосланган.

Ж. Ширак қайта қуришга муваффақиятлар тилади, уни ҳайратомуз, жозибадор ҳодиса деб атади, бу ҳодиса аср охиридаги энг муҳим воқеа деб идрок қилинаётганини айтди. Қайта қуриш Шарқ билан Ғарб ўртасидаги алоқаларни яхшилашга олиб боради, деб умид билдирди, Франция-Совет муносабатларида янги иқлим тарафдори эканини айтди.

Бошқа масалалар, шу жумладан, дунёнинг жуда катта қисмидаги камбағалликни тугатиш ва «Шимол-Жануб» янги муносабатлари зарурлигидан иборат жаҳоншумул аҳамиятга молик воқеа ҳақида гапирилди.

Тўппа-тўғри ва рўй-рост гаплашиб олинди, бу эса фикрлар ва позицияларни таққослаш имконини берди, Совет-Франция сиёсий мулоқотини ривожлантириш учун фойдали бўлди ва пировардида М. С. Горбачев айтганидек, шу суҳбат якунлари юзасидан биз ҳам, сиз ҳам ўйлаб кўрадиган ишлар бор.

Суҳбатда Э. А. Шеварднадзе, Франция ташқи ишлар министри Ж. Б. Рэмон қатнашдилар.

* * *

Бош министр СССР Фанлар академияси президиумига борди.

СССР Фанлар академиясининг президенти академик Г. И. Марчук меҳмонни табриклаб, иккала мамлакат ўртасида кенг миқёсда илмий алоқалар мавжудлигини уқтириб ўтди. Биргаликдаги ишлар космик фазони тинч ўзлаштириш, математика, астрономия, астрофизика, юксак ҳароратлар физикаси, химиявий физика ва бошқа соҳаларни ўз ичига олади.

Совет Иттифоқи, деди Бош министр, кенг қайта қуриш ва модернизациялаш сиёсати йўлига кирди — бу ташаббус халқаро жамоатчиликни ва менинг ватандошларимни ғоят қизиқтирмоқда. Меҳмон космик тадқиқотлар совет программасини юксак баҳолади ва Франция бу соҳадаги ҳамкорликка жуда муҳим аҳамият бераётганини, 1982 йилда биринчи француз космонавти учганлиги бу ҳамкорликнинг аниқ-равшан ифодаси бўлганини айтди. Ж. Ширак Франция ва Совет Иттифоқи фанлар академиялари ўртасидаги алоқаларни кўпайтириш кераклигини, олимларнинг ҳамкорлиги франц-совет дўстона алоқаларини ривожлантиришга кўмаклашиши лозимлигини айтди.

* * *

Кечқурун Бош министр Кремлнинг Съездлар саройида Л. Минкуснинг «Дон Кихот» балетини томоша қилди.

Н. И. Рижков меҳмон билан бирга бўлди.

(ТАСС).

РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ПИСКЕНТ (Тошкент области), 16 май. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Пискент район партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум қатнашчилари район партия комитетининг биринчи секретари А. Йўлчиевнинг «КПСС Марказий Комитети январь Пленуми якунлари ҳамда қайта қуришни жадаллаштириш ва кадрлар сиёсатини такомиллаштириш юзасидан район партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида қилган докладини муҳокама этдилар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев сўзга чиқди.

Пленум ишида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Т. А. Алимов иштирок этди.

Савдо ва хизмат соҳаси даражасини кўтарайлик

16 май куни Тошкентда савдо ва маиший хизматни қайта қуриш масалаларига бағишланган республика семинар-кенгаши ўз ишини тамомлади. Унда савдо ва хизмат бошқаруви республика ва область бўлими бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари, партия комитетларининг ва халқ депутатлари Советларининг ходимлари қатнашдилар.

Икки кунлик иш давомида семинар қатнашчилари «Партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорлари асосида савдо ва маиший хизматни ривожлантришга партиявий таъсирни кучайтириш тўғрисида»ги докладни тингладилар, давлат ва кооператив савдоси, умумий овқатланиш, маиший хизмат корхоналарида сайёр машғулотлар ўтказдилар. Улар министрлик ва идораларнинг раҳбарлари билан учрашдилар, Марказий универсал магазин, Ўзбекбирлашув правлениеси, «Ташгоршвейбит» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкентдаги Куйбишев ошхоналар тресси бошланғич партия ташкилотларининг иш тажрибаси билан танишдилар. Семинар қатнашчилари учун бошланғич партия ташкилотларининг сиёсий-тарбиявий ишларини қайта қуриш, КПССнинг ҳозирги босқичдаги ташқи сиёсий фаолиятининг энг муҳим проблемалари тўғрисида лекциялар ўқилди.

Семинар-кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев сўзга чиқди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон меҳмони

Польша Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ю. Козел Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда.

Меҳмон Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига борди, республика пойтахтининг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди, Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз лимонзорида, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлди. У Самарқандга сафар қилди, кўҳна шаҳарнинг меъморий ёдгорликлари ва янги қурилишлари билан танишди.

Ю. Козелни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров қабул қилди. Бўлиб ўтган суҳбатда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков, меҳмонга мамлакат бўйлаб сафарда ҳамроҳлик қилаётган СССР Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг раиси А. И. Зверов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Совет Иттифоқига қиладиган визитига доир

Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Нгуен Ван Линь КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан мамлакатимизга келади.

Ўртоқ Нгуен Ван Линь 1915 йил 1 июлда туғилган. Хо Ши Мин тузган Вьетнам Революцион ёшлар уюшмаси фаолиятида 1929 йилдан бошлаб қатнашган.

1930 йилда ўртоқ Нгуен Ван Линни француз мустамлакачилари ушлаб олиб, умрбод қамоқ жазосига ҳукм қилди. Франциядаги сайловда халқ фронти ғалаба қозонганидан кейин 1936 йилда озодликка чиқди.

Ўша йилиёқ ўртоқ Нгуен Ван Линь Ҳинди-Хитой Коммунистик партиясига аъзо бўлиб кирди. Хайфонда партиявий иш олиб борди. 1939 йилда партия уни Сайгонга (ҳозирги Хошимин шаҳрига) ишга юборди, бу ерда у Ҳинди-Хитой Компартияси шаҳар комитетининг аъзоси қилиб сайланди. 1939 йилнинг охирларида ўртоқ Нгуен Ван Линь Франция махфий полицияси томонидан тормор этилган партия комитетини қайта тиклаш учун Марказий Вьетнамга ўтказилди.

1941 йилнинг бошларида мустамлакачилар кучайтириб юборган террор вақтида қамоққа олинди, беш йил қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

1945 йил Август революциясининг ғалабасидан кейин ўртоқ Нгуен Ван Линь Жанубий Вьетнамда ишлади, Сайгонда шаҳар партия комитетининг секретари, сўнгра эса зона парткомининг секретари лавозимида яширин курашга раҳбарлик қилди. 1949 йилдан бошлаб у — партия Марказий Комитети Жанубий Вьетнам Бюросининг аъзоси. 1957 йилдан 1960 йилгача партия Марказий Комитети Жанубий Вьетнам Бюросининг секретари вазифасини ижро этди.

Партиянинг 1960 йилда бўлиб ўтган III съездида ВКП Марказий Комитетига сайланади.

1960—1975 йилларда Жанубий Вьетнам партия ташкилотининг раҳбарларидан бири сифатида ўртоқ Нгуен Ван Линь Вьетнам халқининг Америка агрессиясига қарши, Ватанни бирлаштириш учун қаҳрамонона курашига катта ҳисса қўшди.

1975 йилда Жанубий Вьетнам батамом озод қилиниб, мамлакат қайта бирлаштирилганидан кейин ўртоқ Нгуен Ван Линь Хошимин шаҳрига шаҳар партия комитетининг секретари сифатида ишлаш учун юборилди. Кейинчалик ВКП Марказий Комитетининг социалистик ўзгартишларни ўтказиш бўлими мудири, ВКП Марказий Комитетининг халқ оммаси ва Ватан фронти билан ишлаш бўлими мудири, Вьетнам касаба союзлари федерациясининг раиси лавозимларида ишлади.

1981 йил охиридан 1986 йилнинг ўрталаригача ўртоқ Нгуен Ван Линь — яна Хошимин шаҳар партия комитетининг секретари, ВКП Марказий Комитетининг 1985 йил июнида бўлиб ўтган саккизинчи пленумуда ВКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, 1986 йил июнида Марказий Комитет секретари қилиб сайланди.

ВКПнинг 1986 йил декабрида ўтказилган VI съездида ўртоқ Нгуен Ван Линь Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари қилиб сайланди.

Юксак партия лавозимларида бўлган вақтида ўртоқ Нгуен Ван Линь ўзининг бутун куч-ғайрати, билим ва тажрибасини Вьетнамда социализм қурилишига, Вьетнам халқининг революцион ғалабаларини ҳимоя қилишга сарфламоқда.

Совет Иттифоқида ўртоқ Нгуен Ван Линь Вьетнам миллий мустақиллиги ва озодлиги учун матонатли курашчи, партияда ва мамлакатда катта обрў қозонган синалган раҳбар сифатида маълум.

Ўртоқ Нгуен Ван Линь Совет Иттифоқида бир неча бор бўлган. У қардошларча Совет—Вьетнам дўстлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга фаол ҳисса қўшиб келмоқда.

* * *

Совет коммунистлари, бутун совет халқи ВКП Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Нгуен Ван Линнинг СССРга расмий дўстлик визитини астойдил табриклайдилар ва бу визит иккала мамлакат халқларининг, тинчлик ва социализм ишининг манфаатлари йўлида ҳар томонлама Совет—Вьетнам ҳамкорлигини янада чуқурлаштириш ва ривожлантиришга янги муҳим омил бахш этади, деб ишонч билдирадилар.

ТИНЧЛИК РЕЙСИ

Термиз—Тошкент маршрути бўйлаб учувчи ЯК-40 лайнерининг командири В. Пономарев бошчилигидаги экипажи Тинчлик фондига авиарейс бажарди. Стюардесса Т. Харченко одатдаги ахборотдан кейин пассажирларга шуни маълум қилди. Бу рейс Ўзбекистон жамоатчилигининг Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик учун урушга қарши ҳаракатлар ҳафталиги доирасида амалга оширилган яна бир тинчликпарварлик иши бўлди. Пассажирлар «Халқларнинг тинчликка даъвати» остига имзо чекдилар. Экипаж аъзолари ўзларининг кунлик иш ҳақини Совет Тинчлик фондига ўтказдилар.

Тошкент аэропортида экипажни тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон комитетининг ва Совет Тинчлик фонди республика бўлимининг фаоллари кутиб олдилар. Бўлим раиси СССР халқ артисти С. Эшонтўраева экипажга Совет Тинчлик фондининг фахрий ёрлиғини топширди.

(ЎзТАГ мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ VII СЪЕЗДИ

ҚАЙТА ҚУРИШДА ЎҚИТУВЧИ МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК!

СССР маориф министрининг биринчи ўринбосари А. А. Коробейников нутқи

Ҳурматли ўртоқлар!

Социал-иқтисодий соҳада бўлгани каби ёш авлодга таълим ва тарбия бериш соҳасидаги нуқсонлар туфайли ёш авлод ҳаётга қадам қўйиб, турғунликка ва ҳатто суиистеъмолларга қарши чиқа олмайдиган бўлиб қолганлиги учун ижтимоий ҳаётни қайта қуриш зарур бўлиб қолди. Ҳар биримиз бунинг учун ўзимизнинг қанчалик айбдор эканлигимизни тушуниб етишимиз керак. Чунки ўқитувчи ҳамиша революцион қайта қуриш учун курашнинг олдинги сафида бориши лозим. Чинакам қайта қуришни эса фақат сифат жиҳатидан янги мактабгина таъминлай олади. Шу сабабли уни ислоҳ қилиш табиий равишда талаб қилинди.

Мактаб жамиятнинг пойдеворини ташкил этувчи негиз ҳисобланса, бутун жамият ўз негизини мустаҳкамлаш тўғрисида жон куйдириши керак. Мактаб ислоҳотини эса (мактаб ислоҳоти деганда, мен умумий таълим, ҳунар-техника ва олий таълимни ислоҳот қилишни тушунаман) ҳозир ҳам кўпинча ҳамманинг бурчи эмас, балки маориф идорасинингина иши, деб тушунмоқдалар. Масала шу тарзда қўйиладиган бўлса, қайта қуриш тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Ислоҳот педагогларнинг сифат жиҳатидан бошқача самарасини кўзда тутган эди. Лекин бундай бўлмади. Ўқитувчилар, ишлаб чиқариш таълими мастерлари, ўқув юртлари раҳбарларининг асосий кўпчилиги ислоҳотни энг аввало, давлатнинг моддий жиҳатдан саховати, деб тушундилар.

Ҳамманинг иш ҳақини бирданига ошириш — педагоглар составининг ижодкор, илғор қисмини рағбатлантириш деган маънони билдирмайди. Республикада ким билан учрашган бўлсак, уларнинг ҳаммаси худди шундай, деб ўйламоқдалар. Министрликлар ва идораларнинг маориф моддий базасини мустаҳкамлашга муносабатида туб ўзгариш бўлмади, бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Мактабга маҳкамачилик нуқтаи-назаридан қараб бўлмайди. Давлат мамлакатда маорифнинг барча системаларини пул билан таъминлашни, уларга жамоатчилик ҳайрихоҳлик билан муносабатда бўлишини тарбиялашни ёш авлодни жамиятнинг ҳозирги эҳтиёжларидан ошиб кетадиган даражада тайёрлашга имкон берадиган миқёслар ва кўламларда таъминлаши лозим. Фақат шундай қилинганидагина биз мактабни оталиқдаги ўгай мактаб ролидан халос қиламиз, жамиятимизнинг мустаҳкам истиқболини таъминлаймиз.

Маориф соҳаси ҳеч нарсада камчилик сезмаслиги лозим. Халқ маърифатининг юксак сифати учун ҳар қанча ҳаракат қилса арзийди: ўртача даражадаги мактаблар келтирадиган зарарлар эса жуда қимматга тушади. Таълимдаги нуқсонлар — иқтисодий ва маънавий жиҳатдан қуролсизланиш, демакдир. Афсуски, кўпгина хўжалик ходимлари ўз раҳбарлик лавозимларини эгаллаб турган пайтларида ана шундай тарздаги қуролсизланишни сезишга қодир эмаслар. Бундай кўламдаги хатоларни фақат тарих қоралайди.

Шу сабабли, менимча, ҳозир ислоҳот даврида мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари тушиб қолган мураккаб аҳвол бу қадар актив муҳокама қилинаётганлиги тушунарли бўлса керак.

Ўқув планларининг тиғизлиги, қониқарли дарсликлар йўқлиги, юқори синфлар программаларининг ўйламай табақалаштирилганлиги, электрон-ҳисоблаш техникасининг йўқлиги ва унинг медицина-педагогика талабларига мос келмаслиги, меҳнат таълими ва профессионал тайёргарлик базасининг бўшлиги, ҳунар-техника билим юртларини битирувчиларга социал буюртмаларнинг йўқлиги, тарбия концепциясининг қолоқлиги, педагогик ва ўқувчилар коллективларида бошқариш ва ўз-ўзини бошқаришнинг демократик формалари ишлаб чиқилмаганлиги — шу ва бошқа нуқсонлар фақат Ўзбекистон учун характерли эмас.

Аммо республикангизнинг ўз проблемалари ҳам бор. Нима учун кўп фанлар юзасидан ўқитувчи кадрларга реал талаб билан бундай кадрларни тайёрлаш ўртасида номутаносиблик кўп йиллардан буён сақланиб келмоқда? Бошланғич мактаб ўқитувчилари ва ҳатто чет тиллар ўқитувчилари ортиқча бўлгани ҳолда рус тили ўқитувчилари етишмаяпти.

СССР Маориф министрлиги коллегиясида миллий мактаблардаги кўплаб ўқитувчиларнинг тил ва методик тайёргарлиги бўшлиги таъкидлаб ўтилди. Мазкур муаммо юзасидан гапирганда, менинг аҳволим нозиклигини тушунишингиз керак. Бироқ бу ўринда сизларнинг кўпгина буюк юртдошларингизни ўзимнинг иттифоқчим, деб биламан. Хусусан, Самарқанддаги янги мактаб асосчиси Абдуқодир Шокирий ўз вақтида ўзбекларга қарата «рус тили эса сен учун чегараларни очиб беради, сенга рус тили қуш учун қанотдан ҳам зарурдир», деган эди.

Рус миллатининг вакиллари, айниқса республикада яшаётган рус ўқитувчилар ўзбек тилини ва бошқа маҳаллий тилларни билишлари лозимлигини таъкидлаб ўтишни истайман. Социал адолат туйғуси худди шуни талаб қилади.

Мактабларни РСФСР ва бошқа республикалардан келадиган мутахассислар ҳисобига рус тили ўқитувчилари билан таъминлаш, биринчидан, бу ерда тасаввур қилаётганларича реал далилга эга эмас, иккинчидан бу ғоят муҳим сиёсий-педагогик ишда Ўзбекистоннинг ўзи намуна кўрсатиши керак.

Рус тилини яхши билмаслик таълим олишни давом эттириш учун кераксиз қийинчиликларни келтириб чиқариши, армияда хизмат қилиши учун ҳалақит бериши кимга равшан эмас. Бунинг устига дунёқарашни шакллантиришдаги камчиликлар қўшиладиган бўлса, бош қотирса арзийдиган ишлар бор.

Маълумки, меҳнат шахс камолотининг пойдевори бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Республикада жуда бой халқ анъаналари мавжуд: ўзбеклар оиласида азалдан болалар меҳнатсевар, рўзғор ишларида қатнашадиган, ўзини ўзи эплайдиган, укалари ва сингилларига қарайдиган этиб тарбиялаб келинган.

Тадқиқотлар шуни кўрсатмоқдаки, ҳозир ҳам Ўзбекистоннинг ёш ишчилари нормаларни энг кўп ошириб бажармоқдалар, интизомлари ҳам мустаҳкам. Шу билан бирга уларнинг сифат характеристикаси ташвиш туғдирмоқда. Ўзбекистон ёшлари рационализаторлик ва ихтирочиликка нисбатан ёмон тайёргарлик кўрганлар, техника тез ўзгариб бораётган шароитга улар қийинчилик билан мослашмоқдалар. Бу — мактаб таълимининг нуқсонларидир. Таълимнинг ўн йилидан бир-бир ярим йилини пахта, сабзавот теримида, пилла қурти боқишда ўтказиш — меҳнат тарбиясининг бирёқламалигига олиб бормайдими, ахир? Шу боисдан бундай вазиятни тузатиш юзасидан кўрилган чоралар мамнуният билан кутиб олинди.

Агар проблемага кенгроқ қараладиган бўлса, тарихга назар ташламоқ керак. Кейинчалик мактаб шаҳарчасига айлантирилган ва В. Ф. Любенцов раҳбарлик қилган К. Либкнехт номли тажриба-намуна меҳнат мактабини эсга олайлик. Марказий давлат кенгашининг Н. К. Крупская раислигида 1922 йилги мажлисида бу мактаб педагогика коллективининг тажрибаси Бутуниттифоқ аҳамиятига эга, деб топилган эди.

Биз мактаб ўқувчиларини меҳнатсеварлик руҳида ва эстетик жиҳатдан тарбиялашни кучайтириш зарурлиги ҳақида кўп йиллардан бери баҳс юритиб келяпмиз. Самарқанддаги биринчи янги мактабнинг асосчиси Абдуқодир Шокирий эса меҳнат ва музика дарсларини мактаб практикасига киритган ҳамда «Правда» газетаси 1923 йилда эълон қилган мамлакатнинг энг яхши ўқитувчиси конкурсида ғолиб чиққан эди.

Ҳозирги оддий мактабда кўп иш қилиш мумкин. Бўстонлиқ районидаги Ломоносов номли мактабнинг ишлари бунга мисол бўла олади. Тошкент шаҳрининг Куйбишев районидаги ўқув-ишлаб чиқариш мактаблараро комбинатида электрон-ҳисоблаш техникасини болалар бемалол ишлатишмоқда.

Педагогика тарихидаги фактлар билан фахрланишдан ташқари, ҳозирги кун учун мақбул бўлган ҳамма ибратли ишларни ундан ўрганмоқ керак. Ҳозирги энг яхши тажрибани эса республиканинг барча ўқув юртлари мулкига айлантириш лозим.

Сизларнинг ўтмишдаги ҳамма буюк муаллимларингиз шоир бўлганлар. Бу мутлақо табиийдир. Илҳомсиз ўқитувчи бўлиши мумкин эмас, илҳомсиз умидли изланишлар билан шуғулланиб бўлмайди. Зўр эътиқод, қудрат ва мардликка эга бўлган ўзбек маърифатпарварлари камбағалларнинг фарзандларини ўз халқининг келажаги, деб билиб улар учун мактаблар очганлар.

Бугун эса: ҳамма ҳам новатор бўлавермайди, деган гапни эшитяпмиз. Хўш, ўртоқлар, ҳар қандай соҳадаги новаторлар ижодкорликнинг гражданлик жасорати тимсоли эканини нега англаб олмаяпмиз. Новаторлар — қайта қуриш жангчиларидир. Мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий муҳит қандайлигини новаторлар қандай яшаб, нафас олаётганликларига, улар қандай вазиятда ишлаётганликларига, уларни қандай қўллаб-қувватлаётганликларига қараб билиб олиш қийин эмас. Ислоҳот ўқитувчининг ижодкорлигини ривожлантиришга зўр беради: педагогларни яратувчилар ва истеъмолчиларга бўлиш принципиал жиҳатдан нотўғридир.

Чирчиқдаги 20-ўрта мактабнинг, Куйбишев районидаги мактаблараро комбинатнинг, Тошкент шаҳри Чилонзор районидаги 183-ўрта мактабдаги мактаблараро ишлаб чиқариш устахонаси педагогика коллективлари нақадар илҳом билан, чинакам новаторларча янгиликларни излаш муддаоси билан меҳнат қилмоқдалар!

Ўртоқлар! Мамлакатда ҳам, сизларнинг республикангизда ҳам етим болаларга ва ота-онасининг қаровисиз қолган болаларга таълим ва тарбия беришда бирталай муаммолар йиғилиб қолган. Болалар уйларини ҳомийлик билан камситмай, балки социалистик инсонпарварликнинг бутун кучини етимларга бепарволик ҳолларига қарши қаратиш — бизнинг ижтимоий бурчимиздир. Чирчиқ болалар уйида ва Тошкентдаги 23-болалар уйида болакайларга ғамхўрлик ва меҳрибонлик қилиш намуналари бор. Чунки уларга чин инсон бўлган ўқитувчилар — Флора Солиховна Фотихова ва Эльза Александровна Матвеева бошчилик қилмоқдалар.

Аммо ҳозир ўқитувчиларнинг ҳаммаси ҳам аниқ партиявий позицияда турибдилар, дея олмаймиз. Бунинг учун уларнинг ўзларигина айбдор эмас. Социологик савол-жавоб натижалари қуйидагилардан далолат беради: ўзбекистонлик ўқитувчилар жамоат ишларига Эстония ўқитувчиларига нисбатан 4 баравар кўп вақт ва РСФСР ўқитувчиларига нисбатан 1,5 баравар кўп вақт сарфлайдилар. Айни вақтда ҳафта давомидаги тарбиявий ишга сарфланган вақтнинг улуши Россия педагогларининг шу ишга сарфлайдиган вақтидан 1,5 баравар кам. Биз ўқитувчиларнинг инсофлилигидан ҳаддан ташқари ортиқча фойдаланаётганимиз йўқми? Хўш, ўқитувчи аввалгидек қишлоқдаги бирдан-бир зиёлими? Ўқитувчига, мактабга бундай истеъмолчилик назари билан қарашни бас қилмоқ керак. Партиянинг ўқитувчиларни эҳтиёт қилиш тўғрисидаги талабини амалий ҳаракатлар тилига кўчирайлик, педагоглар билан мактабларга ўзларининг бевосита иши билан шуғулланиш — болаларни ўқитиш ва тарбиялаш имконини берайлик.

Аммо ўқитувчининг олдига ҳам кўп талаблар қўйиш мумкин ва лозим. Уларнинг меҳнатига шундай баҳо бермоқ керак: энг яхшиларини мукофотлаш, ўртачаларини рағбатлантириш, заифлардан мактабни халос қилиш керак.

Меҳнат таълимини тубдан қайта қурмай туриб, таълим ва тарбиянинг сифат жиҳатдан янги даражасини таъминлаб бўлмайди.

Кўпгина ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг базаси ҳеч нимага арзимайди, ҳолбуки улар колхоз ва совхозлар учун кадр тайёрлайдиган маскан бўлиши керак. Бу бригадаларнинг энг яхшиларида коллектив пудратни ривожлантириш, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш учун шароит яратилган. Республика министрликлари «Кузбасс-ЮГ» бирлашмаси ва Львов «Престиж» фирмасининг намунаси асосида мактаблараро корхоналар ва ўқув-ишлаб чиқариш фирмаларининг тажрибасидан фойдалансалар, мактаблараро заводлар барпо қилиш учун маблағларни кооперациялаш йўлидан дадилроқ борсалар чакки бўлмас эди.

Ҳозир ҳам республикадаги мактабларнинг 20 процентида таълим устахоналари, 63 процентида спорт заллари, 18 процентида ошхоналар йўқ. Нега капитал қурилишни планлаштириш болаларнинг кўпайишини ҳисобга олмай, балки эришилган даражага қарабгина олиб борилмоқда? Бунинг устига мактабларни ишга туширишни қисқариб бормоқда. Мактаб бинолари нега бошқа идораларга олиб берилаётганини тушуниб бўлмайди. Кейинги 10 йил ичида 100 минг ўринли мактаб бинолари бошқа ташкилотларга топшириб юборилган. Республика Маориф министрлигининг мудофаа позициясида турганлиги оқибатидагина шундай бўлиши мумкин.

Ўқитувчи халқнинг ишончли вакилидир. Келажак — унинг қўлида. Ўтмиш маърифатпарварларидан бири Бурхониддин Зарунужий ўзининг «Илм толибига насиҳат» китобида ўн биринчи асрнинг бошларидаёқ шундай деган эди: «Энг мўътабар ҳуқуқлардан бири — муаллимлик ҳуқуқидир, деб ўйлайман». Мана шу тарихий масъулиятни англаб олиш ҳар биримизга ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш учун куч ва ғайрат бахш этаверсин.

Республиканинг катта педсовети

Мамлакатда давом этаётган қайта қуриш жараёни маориф, ҳунар-техника таълими системасининг барча бўғинларини, ёш авлодни ўқитиш ва коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида барча педагогларнинг фаолиятини ҳам қамраб олмоқда. Ўзбекистон ўқитувчилари VII съездининг делегатлари шу ҳақда гапирдилар. Съезд 16 май куни Тошкентда ўз ишини тамомлади.

Республиканинг катта педсовети мактаб ислоҳоти талаблари амалда қандай рўёбга чиқарилаётганлигини таҳлил қилиб, ўқитувчилар, тарбиячилар, ишлаб чиқариш таълими мастерларини консерватизмга, ишдаги бир қолипчилик, расмиятчиликка қатъиян барҳам беришга даъват этди. Сўзга чиққан кишилар маориф муассасаларининг фаолиятида чуқур илдиз отган қоғозбозлик, хўжакўрсинчилик, процент кетидан қувиш ҳоллари ҳали ҳам мавжудлигини қайд этиб ўтдилар. Айни вақтда умумий таълим ва ҳунар-мактаблари, мактабгача ва мактабдан ташқари тарбия муассасалари, педагогика билим юртлари коллективларининг бош вазифага — таълим жараёнини муттасил такомиллаштиришга эътибори сезиларли даражада сусайтириб юборилган.

Тошкент область халқ маорифи бўлимининг мудири М. М. Қурбонов, Андижондаги 21-мактаблараро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатининг раҳбари Г. П. Аванесов, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси Д. С. Ёдгоров ва бошқаларнинг нутқларида бутун маориф системасининг иш услуби ва методларини оператив равишда қайта қуриш, бошқарувни демократлаштиришни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, ўқитувчилар, тарбиячилар, ишлаб чиқариш таълими мастерлари, ўқувчилар ва студентлар, кенг жамоатчилик билан амалий алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш зарурлиги тўғрисида гапирилди.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг директори В. Н. Сигедин Янгиободдаги 29-ҳунар-техника билим юртининг директори Л. Н. Костюкова, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари А. Н. Носиров ва бошқалар мактабни янгилаш практикасини эътибор билан ва танқидий идрок этиш, илғор педагогика тажрибасининг ҳар бир заррасини қадрлаш, уни ўзлаштириш ва ривожлантириш зарурлигини таъкидладилар.

Маориф ходимлари шуни доимо ёдда тутишлари кераккки, мактаб миллионларча совет кишиларини тарбиялашнинг бошланғич нуқтаси бўлиб, у ёшларни жамият турмушининг барча томонларини революцион тарзда янгилашда фаол иштирок этишга ҳозирлайди. Энг муҳими — ҳар бир мактаб ўқувчисини, ҳунар-техника билим юртининг ҳар бир талабасини ғоявий эътиқод, интизом ва тартибга сўзсиз риоя этиш, юксак маънавий идеалларга содиқлик, социалистик аҳлоқ нормаларидан ҳар қандай четга чиқишларга нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашдан иборатдир. Ўқувчилар ва студентларга уларнинг қизиқишларига мос келадиган, уларни уйғун камол топтиришга кўмаклашадиган мустақил фаолият учун барча шарт-шароитларни яратиб бериш зарур. Навоий районидаги 8 мактабнинг методист-ўқитувчиси М. Холова, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри М. С. Салоҳитдинов, маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи республика комитетининг раиси В. О. Оловиддинова, Чортоқ районидаги «Москва» колхозининг раиси Х. Ғайбуллаев, ёзувчи Асқад Мухтор республика педагогларини шунга даъват этдилар.

Ота-оналарнинг мактаб билан алоқаси инсоннинг ўз ҳаёт йўлидаги асосий қарорни қабул қилишда — касб танлашида муҳим паллаларнинг биридир. Айни оилада интернационал, маънавий тарбия асослари яратилади, ота-оналарнинг намунаси ёшларнинг меҳнатга одатланишига, буюк ватанпарварлик туйғусини ҳосил қилишига кўп жиҳатдан кўмаклашади. Тошкентдаги 41-мактаб ота-оналар комитетининг раиси К. Х. Исломов, Термиз давлат педагогика институтининг ректори Н. Ю. Тўраев, Андижон область Ленин районидаги 34-мактаб синфдан ташқари ва мактабдан ташқари ишлар ташкилотчиси М. К. Қодирова, Самарқанддаги 34-мактаб ўқитувчиси В. А. Цой нутқлари мана шуларга бағишланди.

Съездда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова нутқ сўзлади.

Республика раҳбарлари, министрликлар ва идораларнинг вакиллари съезд қатнашчиларининг саволларига жавоб қайтардилар.

Делегатлар республиканинг барча маориф ходимлари ва жамоатчилигига мурожаатнома қабул қилдилар.

СУРАТДА: республика ўқитувчиларининг VII съездида.

А. АВАЗОВ ва А. ГОРОКРИК фотоси (ЎзТАГ).

МАКТАБЛАР ҚУРИЛИШИ ТЕЗЛАШДИ

«Агропромстрой»нинг Қашқадарё область 1-қурилиш тресты коллективлари юбилей йилида мактаблар қурилишини жадаллаштириш, илғор усулларни кенг жорий қилишга катта эътибор бермоқдалар.

Ҳозиргача юбилей объекти деб эълон қилинган 15 та йирик қурилишнинг ярми барвақт барпо этилиб, фойдаланишга топширилди.

Улар 127 минг ўқувчига мўлжалланган мактаблар қурилишини ҳам янги ўқув йилигача тугаллашга қарор қилганлар. Бу планда кўзда тутилганидан қарийб 300 ўрин кўпдир.

Қурилишда юқори суръатга механизациялаш даражаси оширилгани, ишчиларга яхши шарт-шароит яратиб, алоҳида ғамхўрлик кўрсатилаётгани туфайли эришиляпти.

И. АХМЕТОВ,
«Узагропромстрой» тресты матбуот группаси бошлиғи.

ЙЎЛ ҲАРАКАТИ ҚОИДАЛАРИ БУЗИЛМАСИН

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок раислигида республика Министрлар Совети ҳузуридаги йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича комиссиянинг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Комиссия Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига қарашли «Главташпассавтотранс» системасида йўловчилар ташиш хавфсизлигини таъминлашнинг аҳволи, Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг транспортда ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги иши, автомобиль транспорти ҳайдовчилари орасидаги ичкиликбозликка қарши кураш олиб борувчи кўчма наркология бригадалари ишини ривожлантириш ҳамда такомиллаштириш, автобусларнинг авария бўлиши олдини олиш бўйича кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар кўриш тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди.

Комиссия «Главташпассавтотранс» автокорхоналарида профилактик ишлар қониқарсиз ташкил этилганлигини, ҳайдовчилар транспорт воситаларини техник жиҳатдан ёмон сақлаётганликларини таъкидлаб ўтди. Илгари бўлганидек, бу йил ҳам пассажир транспортида авария бўлиш ҳоллари ўсиши давом этмоқда. Бош бошқарма автокорхоналари ҳайдовчиларининг айби билан рўй бераётган авариялар миқдори ва шу туфайли шикастланаётган кишилар сони ўсмоқда.

Бош бошқарма раҳбарлари В. Афонин, С. Аъзамовларнинг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш ишига масъулиятсизларча ва лоқайдлик билан муносабатда бўлишлари оқибатида пассажир транспортида ана шундай ташвишли аҳвол вужудга келди. Бу авариялар миқдори кўпайишининг асосий сабабидир. Ҳайдовчилар составы орасида меҳнат ва йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилиш интизоми жуда паст. Аҳолига хизмат кўрсатишнинг илғор форма ва методлари автокорхоналар фаолиятига сусткашлик билан жорий этилмоқда.

Автокорхоналар раҳбарларининг йўл ҳаракати қоидалари талабларига зид улароқ планларни қандай қилиб бўлмасин бажариш илинжида носоз автобуслар ва автомобилларни мунтазам линияларга чиқариб юборишдек яроқсиз практикага узил-кесил барҳам берилмаган. Бу нарса йўл ҳаракати хавфсизлигига таҳдид солиб, бунинг оқибатида авариялар рўй бермоқда, автобусларнинг маршрутлардан кўплаб чиқиб кетишига, ҳаракат графикларининг бузилишига олиб келмоқда. Тошкент аҳолисига транспорт хизмати кўрсатиш масаласи жуда ўткир муаммолардан бири бўлиб қолди.

Автомобиль паркларининг қониқарсиз аҳволда эканлиги, ишдан ташқари ишларни бажариш оқибатида ҳайдовчиларнинг чарчаб қолиши, йўл ҳаракати қоидаларини бузувчиларга нисбатан талабчанликнинг етишмаслиги йўл транспорти ҳодисаларининг юз беришига ҳам олиб келмоқда.

«Главташпассавтотранс»га қарашли автокорхоналарда ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашда туб бурилишга эришилмади. Ўтган йили бош бошқарма системасида ишловчи 92 нафар ходим медицина ҳушёрхоналарига олиб келинди. Шу сабабли қарийб 200 нафар киши ишга чиқмади.

Кишилар ҳаёти ва саломатлигига хавф туғдирувчи техник носоз автомобиллардан фойдаланиш ҳоллари кўплаб учраб турибди. Ҳайдовчиларнинг меҳнатсиз даромад топиш йўлида автобуслар ва такси машиналаридан фойдаланиш мисоллари кўплаб қайд қилинмоқда. Бош бошқарманинг хавфсизлик хизмати қониқарсиз ишламоқда. Унинг кадрлари профессионал жиҳатдан яхши тайёргарлик кўрмаганлар. Ўзларига топширилган вазифани уддалай олмаяптилар. Линиялардаги ҳайдовчилар хулқ-атвори ёмон назорат қилинмоқда.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги (О. Азимбеков) Тошкент шаҳрида пассажир транспортининг самарали ва хавф-хатарсиз ишлашини йўлга қўйишда аниқ-равшан ёрдам бермаяпти. Бош бошқарма автокорхоналарида авариялар миқдори кўпайганлиги оқибатида вужудга келган ташвишли аҳволни амалда кўриб-кўрмасликка оляпти.

Тошкент шаҳар ижроия комитети ҳузуридаги йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича комиссия (М. Алиев) «Главташпассавтотранс» раҳбарларига нисбатан етарли даражада талабчанлик қилмаяпти. Кейинги йилларда мазкур комиссия мажлисларида бош бошқарма раҳбарларининг ҳисоботи уч марта эшитилди. Бироқ аниқ чора-тадбирлар кўрилмади.

Тошкент шаҳар пассажир автотранспорти ишлаб чиқариш бош бошқармасининг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги фаолияти қониқарсиз деб топилди. Бош бошқарма бош инженери В. Афониннинг жавобгарлиги ва ундан эгаллаб турган лавозимида бундан буён фойдаланиш имконияти ҳақидаги масала қўйилди. Тегишли ташкилотларга мавжуд нуқсонларни бартараф этиш юзасидан кўрсатмалар берилди.

Комиссия мажлисида Ўрта Осиё темир йўли бошқармасининг, унга қарашли кўпгина хизматлар ва бўлимларнинг ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги иши сусткашлик билан, унумсиз, бесамара олиб боряпти, деб қайд этилди. Бу иш аварияларни келтириб чиқарувчи сабабларни бартараф этишга қаратилмаган. Айниқса, Қашқадарё, Сурхондарё, Бухоро, Навоий областлари территорияларида авариялар энг кўп миқдорда рўй берди.

Шу пайтгача республика территориясида жойлашган 699 та переезддан 202 таси ҳаракат хавфсизлиги талабларига жавоб бермайди. Фақат 434 та переездгина автоматик сигналлар билан жиҳозланган.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси тегишли органлар билан келишмай туриб, авария ҳоллари рўй бераётганлиги аҳволини ҳисобга олмасдан 22 та переезддан қоровуллик хизматини чиқариб ташлади. Шунинг натижасида йўл-транспорт ҳодисалари юз берди. Давлатга анчагина миқдорда моддий зарар етказилди.

Ўрта Осиё темир йўли бошқармасининг темир йўл переездларида ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги иши қониқарсиз деб топилди. Темир йўл бошқармасига Ўзбекистон территориясидаги темир йўл переездларида авария ҳоллари кўпайишининг сабабларини чуқур таҳлил этиш, переездларни соз аҳволда сақлаш учун чора-тадбирлар кўрмаган мансабдор шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортиш топширилди.

Комиссия Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги давлат автомобиль инспекциясининг республика Соғлиқни сақлаш министрлиги ва меҳнат коллективлари билан ҳамкорликда профилактик тадбирларни амалга оширишни активлаштирганлиги йўлларда ва кўчаларда кайф билан транспорт воситаларини бошқарувчи ҳайдовчилар сони камайишига олиб келганлигини қайд этиб ўтди. Линияларда маст ҳайдовчиларга қарши курашда кўчма наркология бригадалари фаолияти анча самарали форма эканлиги ўзини кўрсатди. Ана шундай бригадаларнинг ёрдамида медицина пунктлари мавжуд бўлмаган автохўжаликлар ҳайдовчилари рейсдан олдин ва рейсдан кейин кўрикдан ўтказилмоқда.

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигининг автомобиль транспорти ҳайдовчилари ўртасидаги ичкиликбозликка қарши курашда кўчма наркология бригадалари ишини ривожлантириш ва такомиллаштириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинди.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 11 май Фармонига биноан Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 621 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди. Уларга «Қаҳрамон она» ордени топширилади.

(ЎзТАГ).

ЗАМОНАВИЙ ПАРК ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Мамлакатимиздаги ҳар бир парк кишиларни эстетик руҳда тарбиялаш маркази, энг севимли ҳордиқ масканИ бўлиб қолиши лозим. КПСС XXVII съезди талаблари асосида маданият ва истироҳат боғлари фаолиятини қайта қуриш масалаларига бағишланиб ўтказилган республикалараро амалий семинар қатнашчилари шу ҳақда гапирдилар. Семинар Тошкентда ўз ишини тугатди.

Семинар қатнашчилари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига паркларни қандай тайёрлаётганликлари ҳақида гапириб бердилар, маданий-оммавий ва тарбиявий ишлар тажрибасини ўртоқлашдилар, янги фаолият усуллари ҳақида бир-бирлари билан фикр алмашдилар. «Ҳордиқ» дам олишни ташкил этиш бюросини тузиш, паркларни йил бўйи хизмат қилишга ва тайёр хизматга, ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш ана шундай янги иш формаларидир. Мамлакатнинг маданий-томоша муассасаларини қайта қуриш ижодий союзлар ва санъатшунослик институтларининг амалий ёрдамига муҳтож эканлиги, партия ва совет органлари томонидан катта эътибор берилишини талаб қилаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

— Тошкент шундай семинар ўтказиладиган жой қилиб танланганлиги бежиз эмас,— дейди СССР Маданият министрлиги маданий-маърифий муассасалар бошқармасининг бошлиғи Л. Н. Тютиков.— Парклар амалда қарийб йил бўйи ишлай оладиган айнан шу ерда уларнинг хўжалиги, айниқса, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, хўжалик ҳисобига ўтказиш, маданий-оммавий ишларнинг формаларини планлаштириш ва хилма-хил қилиш масалаларида жиддий ёрдамга муҳтождир. Семинарда намоён бўлган ишчанлик, эркин баҳс мамлакат паркларининг ходимлари тўплаган энг яхши иш тажрибаларни юзага чиқарди. Семинар барча қатнашчилари учун фойдали бўлган ана шу тажрибани қўлланиш Ўзбекистондаги парклар ишини ҳам қайта қуришга кўмаклашади.

(ЎзТАГ).

Табиат ва инсон

Орол денгизи: муаммолар ва мулоҳазалар

Орол денгизи табиатнинг ноёб туҳфаси бўлиб, унинг тақдири ҳеч кимни бефарқ қолдирмаслиги керак. Бир авлод кўз ўнгида Ер юзидан 6 миллион гектар ортиқ майдонли денгиз йўқ бўлишини тарих билмайди. Чуқурлиги 69 метрга қадар борадиган ажойиб сув ҳавзаси ўрнида қум-шўр аралаш саҳро ҳосил бўлаётганлиги ҳар қандай одамни ўйлантириб қўйиши турган гап.

УНИНГ ТАҚДИРИ НИМА БЎЛАДИ?

ОРОЛ бўйида яшовчи халқлар тақдири, уларнинг тарихи шу денгиз билан чамбарчас боғлиқдир. Қадим-қадимлардан бу гўшада ўзбеклар, қорақалпоқлар, туркман ва қозоқлар яшаб келган. Орол бўйи халқлари тарихи шундан шоҳидлик берадики, XIII—XIV асрларда Амударё Сариқамиш чўкмаси томон бурилиб кетиши оқибатида Орол сатҳи кескин пасайган. Ана ўшанда денгиз соҳилида яшовчи қанча-дан-қанча халқ бу гўшани тарк этган эди.

Бугунги кунга келиб, суғориладиган деҳқончилик ривожланиши натижасида Амударё билан Сирдарёнинг суви батамом суғоришга сарфланиб, денгизга деярли етиб келмаяпти. Қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти Орол денгизини қурбон этиш эвазига кўпайиб бораётган бўлса ҳам, назаримизда кўзланган мақсадга эришилгани йўқ. Сув ресурсларини илмий асосланмаган ҳолда, аждодларимиз тажрибасини писанд қилмай сарфлаш туфайли мўлжалланган хайрли иш том маънода кулфат келтирмоқда. Кейинги 20—25 йил ичида Қорақум канали зонасида 80 минг гектар ер ўзлаштирилди. Айни чоғда шунинг оқибати ўлароқ 210 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати ёмонлашди. Бухоро ва Қашқадарё областларининг суғориладиган майдонлари бир мунча кўпайди. Лекин худди шу областларда пахта ялпи ҳосили 70-йиллар даражасида қолиб кетмоқда.

Орол бўйи районларига келганда шуни айтиш керакки, Орол денгизининг қуриб бориши уч томонлама зарар келтирмоқда. Иқлим қуруқлашиб, ернинг чўлланиш даражаси ортиб, ичимлик сув ҳамда суғориладиган сув сифати тобора ёмонлашиб бормоқда. Эндиликда Орол денгизи проблемаси бу даражада кескинлашиб кетганлигини суғориладиган деҳқончиликнинг экстенсив тарзда олиб борилганлиги, янги ерлар нокомплекс ўзлаштирилганлиги ва умуман бу борадаги ўзбошимчалик билан қабул қилинган қарорлар оқибати дейиш мумкин.

Кейинги ўн йил мобайнида Орол денгизига тааллуқли проблемалар устида қирқдан ортиқ илмий муассаса тадқиқот олиб борди. Бу тадқиқотларда Орол бўйи районининг гидрологик режими, тупроқ ва ўсимликлари, ҳайвонот дунёси, ер ости суви, Орол денгизининг гидробиологик ва гидрохимик режими, рельеф тузилиши хусусиятлари, тупроқ шароити атрофлича ўрганилиб, жуда қимматли маълумотлар тўпланди. Ана шу тадқиқотлар натижасида бу районларнинг чўл-саҳроларга айланиб бориши оқибатлари реал аниқлаб берилди. Бу жараён илгари кўрилмаган кўламда тезлашиб бормоқда. Гап Қорақум ва Қизилқум туташадиган жойда янги саҳро пайдо бўлиши хусусидагина эмас, балки шу зонадаги бутун экологик системанинг бузилиши тўғрисида бормоқда.

Кейинги тадқиқотлар Орол денгизи йирик сув ҳавзаси сифатида иқлимга катта таъсир ўтказиб турганлигини кўрсатди. Унинг шу йўсиндаги таъсири 50—150 километргача, ҳаводаги намликка бўлган таъсири эса 50—150 километргача бораётганлиги аниқланди. Бошқача қилиб айтганда, Қорақалпоғистон АССР, Хоразм области ҳамда қардош Туркманистон ССРнинг Тошовуз области иқлимини Орол денгизи назорат қилиб туради. Бу ерларда иссиқсевар ўсимликлар, шу жумладан пахта етиштириш ва унинг пишиб етилиши учун керакли иқлим шароити бор.

Орол денгизи қуриб бориши оқибатида ёзда ҳарорат кўтарилиб, ҳаво таркибида намлик тобора озаймоқда, совуқ бўлмайдиган давр эса қисқармоқда. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик ўсимликлари ва яйловлар ҳосилдорлигига салбий таъсир этиб, давлатга бир миллион тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб бераётган бутун Хоразм воҳасида пахта етиштиришни хавф остига қўймоқда. Денгизнинг қуриб қолган ўзанларида туз-қумдан иборат саҳро юзага келмоқда. Бугунги кунда ана шу янги саҳро 2 миллион 600 гектар ерни ташкил этади. Бордию, денгиз батамом қуригудек бўлса, унинг ўрнидаги саҳро 6 миллион гектардан ошиқ майдонни эгаллайди. Қизилқум ва Қорақумдан фарқли ўлароқ бу саҳро ниҳоятда шўрга бой бўлиб, ўсимлик деярли ўсмайди. Шу муносабат билан айрим олимларнинг қуриган денгиз ўзани чорва моллар учун яйлов бўлиб қолади деган илмий башоратлари мутлақо асоссиздир.

Мутахассисларнинг тадқиқотлари, шунингдек, космонавтларнинг кузатувлари шундан далолат берадики, Орол денгизининг қуриб бораётган ҳавзаси мамлакатимизнинг шўр чанг-тўзон бўронлари кўп учрайдиган жойга айланиб қолди. Чанг-тўзонлар узунлиги 200—400 километр ва эни 30—40 километргача боради. Йилига бунақа чанг-тўзон бўрони 6—9 марта кўтарилади. Ана шунда шамол 15—75 миллион тонна чанг-тўзон ва тузни жойдан-жойга кўчиради. Денгизнинг шарқий қисми қуриб қолиши туфайли ҳозирнинг ўзидаёқ бир миллиард тоннадан зиёд туз аралаш чанг тўзон четга чиқариб ташланди. Ҳосил бўлган қум барханлари йилига бир километрча тезликда жануб томон босиб бормоқда.

Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, денгиз тубидан шамол кўтараётган туз аралаш чанг-тўзон асосан Қорақалпоғистон АССР, Хоразм области ва Тошовуз области территориясига ёғилмоқда. Орол денгизи қуриб бориши, денгиз соҳили районларининг чўлга айланиши Амударё суви ифлосланиши билан биргаликда экологик ҳолатни янада мураккаблаштирмоқда. Дарё қуйи қисмига сув тобора кам келиши, коллектор-дренаж сувларининг улуши дарё сувида ортиб бориши (бу сув кимёвий дорилар ва қишлоқ хўжалик чиқитлари билан ифлосланган) тупроқнинг кенг кўламда шўрланиши ва ифлосланиши ўсимликларга таҳдид солмоқда. Оқибат натижада эса деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларининг сифати пасайиб, миқдори озайишига, аҳоли сиҳат-саломатлигига зиён етказмоқда.

Амударёнинг минерал ўғитлар ва оқова сувлар билан «тўйинган» сувини шўр ювишда ишлатиб бўлмайди. Негаки у тупроқ унумдорлигини пасайтириб юбориши мумкин. Суғориш технологиясига қатъий риоя этилган тақдирда ҳам эндиликда ҳар гектар пахтазорга 15—30 тонна, шолипояларга 45—90 тонна ҳар хил туз оқиб келади. Бундай мураккаб вазиятда суғориш ва коллектор-дренаж тармоқлари экинзорларнинг шўрланиши олдини олишда кўнгилдагидек самара бермай қолади. Айни чоғда ер остидан чиқадиган ичимлик сувлари ҳам шўрлана бошлаганлиги сезилди. Бу ҳол хусусан Хўжайлида юз берди. Тахтакўпир, Қораўзак ва бошқа районлардаги чучук ичимлик сув тақдири ҳам шундай бўлмоқда.

Амударёнинг қуйи оқимида 1961 йилдан бери 50 дан ортиқ чучук сувли кўл қуриб қолди. Тўқайзорлар майдони икки баравар қисқарди, қамишзорлар олти марта камайди. Саҳрога айланиб бораётган экинзорлар майдони ҳам ортиб бораётгани қайд этилган. Уларнинг ҳаммаси ондатрачиликни, кўл балиқчилигини, чорвачиликнинг озуқа базасини кенгайтиришни барбод этди. Орол денгизи илгарилари 400—500 минг центнерга қадар қимматбаҳо балиқ берарди. Эндиликда унинг бу борадаги аҳамияти ҳам йўққа чиқмоқда.

Шундай қилиб, Орол бўйи районларининг экологик ва социал-иқтисодий шароити кўп жиҳатдан Орол денгизи ҳамда Амударё ва Сирдарёнинг мавжудлигига боғлиқдир. Шу сабабли Орол денгизининг сатҳини сақлаб қолиш керак. Бунинг учун дренаж ва ташлама сувларнинг миқдорини мумкин қадар кўпайтириш, Амударё ва Сирдарёдан шу хилдаги сувлар олиб келишни кўпайтириш, бу дарёларда бошдан оёқ сув оқиб туришини таъминлаш, уларга коллектор-дренаж орқали ифлосланган сувлар ташланишига йўл қўймаслик керак. Энг муҳими, Амударёдан коллектор-дренаж сувларини ажратиб олиб, уларни Орол денгизига йўллашдир. Тўғри, бундай сув билан денгизни олдинги сарҳадларида тиклаб бўлмайди. Аммо унинг қуриб қолиши суръатларини пасайтириш мумкин. Бу эса суви қуриган ўзанларда ўсимлик ўсишига, шамол-бўронлар тузларни чанг-тўзон аралаш кўчириб юришини камайтиришга олиб келади.

Башарти дренаж ва коллектор сувлари Амударё ўзанидан ажратиб олинмас экан, аҳвол янада мураккаблашиб, Капарасс сув омборидаги сув жуда тез шўрлашади. Холбуки, у аҳолини сув билан таъминлаш учун барпо этилмоқда.

Биз коллектор сувини, хусусан Туркманистоннинг чап соҳил қисмидаги коллектор сувини Каспий денгизига олиб бориш хусусидаги лойиҳани асло маъқулламаймиз. Амударё ва Сирдарё сув ҳавзасининг барча коллектор сувлари Орол томон юборилиши керак. Оролдан олинган сув ўрнини тўлатиш шу куннинг талабидир. Қолаверса, авлодлар олдидаги бурчимиз ҳам шу.

Тобора мураккаблашиб бораётган экологик вазият Орол бўйи халқ хўжалигига келтираётган зарарлар ўрнини қоплаб бўлмайди ёки шундай бўлиши мумкин деган фикр тарафдорларига ҳам ўз сўзимизни қатъий айтишимиз керак. Бундай фикр тарафдорлари ўз даъволарини Амударёнинг ўрта ва юқори оқимлари — Қорақум канали зонаси, Қарши чўлида хўжалик интенсив ривожланаётганлиги билан исботламоқчи бўладилар. Бу районларда экономика юксалиб, давлат кўпроқ наф кўрар эмиш. Бу хом хаёл. Шундай деб фикрловчилар социалистик хўжалик юритишнинг асосий принципларидан бири — бир районни бошқа бир район ҳисобига ривожлантириб бўлмаслиги принципини унутиб қўймоқдалар. Айтайлик, Қорақум канали зонасини ўзлаштиришдан олинадиган самара шу зонада ишлаб чиқарилаётган ялпи маҳсулот билангина ўлчанмаслигини унутмаслик керак. Унинг самараси Орол бўйи районларининг халқ хўжалиги денгизнинг қуриб қолиши ва унинг соҳилидаги районлар чўлга айланишидан кўрадиган зарар ўрнини тўлдирармиди ахир.

Дарҳақиқат, Орол денгизи ва унинг соҳил ва районларини сақлаш жуда катта, долзарб проблема бўлиб, уни ҳаммамиз ҳамкорликда сира кечиктирмай ҳал этишимиз керак. Акс ҳолда келгуси авлодлар бизни асло кечирмайди.

С. КАМОЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали президиумининг раиси, республика Фанлар академиясининг академиги.

Орол соҳилининг бугунги манзараси.

В. ДУБРОВСКИЙ фотоси.

МАРВАРИД

Элу юртнинг кўзи ўнгида,
Неча халқнинг кўзи ўнгида,
Мамлакатнинг кўзи ўнгида,
Бор дунёнинг кўзи ўнгида
Рўй бермоқда фожеий бир ҳол —
Йўқолмоқда самовий Орол!

Билганимиз аттангу афсус,
Ё минбардан ваъз айтмоқ махсус...
Лекин Орол кечаю кундуз,
Биздан тамом бурганича юз,
Сув ўрнига бағрин босиб туз,
Худди ўқдан югурган марол,
Қочаётир инсондан Орол!

Аму бормай қўйди, адашиб,
Сир ҳам тўнгди, кўзи қамашиб,
Важ-корсонлар ётар қалашиб,
Олимлар гап, жумбоқ талашиб
Бир-бирига этишар савол,
Қочаётир инсондан Орол!

Не бўлғуси йиллар, фасллар,
Иқбол, ризқ-рўз, янги асрлар,
Жавоб сўрар бир кун насллар:
Не қилдингиз кўнгли басирлар,
Кимдан қолди бу мудҳиш завол,
Қаён кетди марварид Орол!

Ўзгаражак иқлиму ҳаво,
Ғазна ўрни хароб бир маъво
Водийларга чанг солур саҳро,
Нечун ожиз буюк қўш дарё,
Қаён кетди ул майин сабо,
Наҳот ҳоким гармсел-шамол,
Қаёндасан, эй, мовий Орол!

Изтиробда фикр ила туйғу,
Элитганмас бизни кўр уйқу,
Виждонда ҳам ҳар лаҳза ғулу,
Эртанги кун — дилдаги қайғу,
Лекин ғалат... зумрад кўзгу,
Қуруқ гапдан топмагай аъмол,
Кўз ёшидек сўнмоқда Орол.

Жуманиёз ЖАББОРОВ.

- Орол денгизи яшаб қолмоғи лозим
- Сув ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш — асосий вазифамиз
- Регионадаги экологик вазиятни зудлик билан яхшилаш зарур.
- Бу муҳим, долзарб муаммо сира кечиктирмай ҳал этилишини кутмоқда

ДОЛЗАРБ МАВЗУ

Орол денгизини сақлаб қолиш шу куннинг долзарб мавзуларидан бирига айланганлиги сир эмас. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ҳузурида Оролни қутқариш бўйича жамоатчилик асосидаги комитет актив фаолият кўрсатмоқда. Куни кеча ана шу комитетнинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати, ёзувчи Темир Пўлат, география фанлари доктори З. Акрамов, Ўрта Осиё Қишлоқ хўжалик экономикаси илмий-тадқиқот институти директори С. Усмонов, Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло, геология-минералогия фанлари кандидати В. Ковалёв, ёзувчилар Муҳаммад Али, Аҳмад Аъзам, Жамол Камол, Маъруф Жалил, Мамадали Маҳмудов, Юрий Ковалёв, танқидчи Б. Шарипов, ЮНЕСКОнинг «Инсон ва биосфера» программаси бўйича Ўзбекистон миллий комитети масъул котиби А. Эргашев Орол денгизини сақлаб қолиш, региондаги экологик вазиятни тезроқ яхшилаш хусусидаги долзарб муаммолар ҳақида сўзладилар.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси президиуми раисининг биринчи ўринбосари Е. Е. Березиков Орол денгизини қутқариб қолишнинг актуал масалаларига тўхталди.

Ким ёрдам беради?

Балиқчиларнинг бобокалонлари Орол денгизини қўли узун ботир, дейишган. У Сирдарё билан Амударё қучоғида Туркистон диёрини асрлар оша эъзозлаган. Ҳозир бўлса Оролнинг бошига кулфат тушди, у саёзлана бошлади.

ТАСС мухбири А. Масленников Қизилўрда область партия комитетининг биринчи секретари Е. Н. Авелбеков билан денгиз — кўлга қандай ёрдам бериш мумкинлиги ҳақида суҳбатлашди.

Журналист: Олтмишинчи йилларнинг охирларида болалар Сирдарёдан ҳар бири бир килограммдан келадиган сазан балиқларни тутишган, катталар эса тошқин хавфини қандай камайтириш кераклигини муҳокама қилгандилар. Ўшанда Сирдарёнинг тошқин сувига қарши кўп куч ва маблағ сарфланганди. Энди эса аҳвол аксинча: сув танқислигига қарши кураш кўп харажат талаб қилмоқда!

Обком секретари: Ҳа, худди шундай. 1970 йилда дарёлардан денгизга 9,6 куб километр сув тушган бўлса, орадан олти йил ўтгач, бу сув ғоят камайиб Орол саёзлана бошлади: унинг сатҳи 12 метр пасайиб кетди. Туз концентрацияси 1 литр сувда 24 граммга чиқди. Ҳозир Орол баъзи жойларда собиқ қирғоқларидан юз километр олислаб кетган. Шамол очилиб қолган денгиз тубидан тузни учирмоқда. Катта-катта территорияларда ер шўрланиб, сизот сув қочмоқда, ўт-ўлан, унинг кетидан ҳайвонот дунёси йўқолмоқда.

Экстенсив хўжалик юритиш нималарга олиб келади? Ҳаёт экологик система барча таркибий қисмлари нормал тикланиб туришини таъминлайдиган йўл тутишни тақозо этаётганлигини тажрибалар кўрсатмоқда.

Сув ресурслари учун рамзий ҳолда эмас, балки конкрет ҳақ тўлаш масаласини қўйиш, ерни кафолатли муҳофаза этиш механизмини яратиш керак.

Олимларнинг фикрича, регионадаги экологик вазиятни яхшилаш учун туб чоралар кўриш талаб этилади. Қизилўрда области — Орол билан Сирдарё тақдиридаги энг кейинги «инстанция»дир. Чунки, у Қирғизистон, Тожикистон, Ўзбекистон, Қозоғистон ерларидан ўтиб келувчи Сирдарё ва Норин сувидан фойдаланиш борасида вужудга келган занжирни туташтиради. Сув асосан дарёнинг юқори қисмида олинади.

Журналист: Учрашувга тайёргарлик кўрар эканман, ҳамкасбим — ТАССнинг Чимкент областидаги мухбири В. Торскийга мурожаат этиб, ирригация ва табиатни муҳофаза қилиш «фронтидаги» ишлар қандай бораётгани ҳақида гапириб беришини сўрадим. У қуйидагиларни айтди:

— Чимкент области — Қозоғистонда энг катта суғориладиган деҳқончилик зонасидир. Бу ерда 466 минг гектарга яқин мелиорация қилинган ерлар бор. Унинг ҳаммаси Сирдарё ҳамда унинг ирмоқлари — Арис ва Чирчиқдан сув ичади. Дарёлардан таралган каналлар ҳар куни 30 миллион куб метрдан кўпроқ сув олиб туради. Лекин бу каналлар ҳали ҳеч қачон лойиҳадаги қуввати билан ишламаганлигини ҳам айтиб ўтиш лозим.

Гап сув миқдорида эмас, ундан фойдалана билиш маҳоратидадир. «Пахтаорол» совхоз-техникумининг тажрибасини бунга мисол қилиб келтирса бўлади. Бу ерда узоқ вақт пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 20 центнердан зўр-базўр ошарди. Совхозга бош бўлган В. Куликов ерларнинг мелиоратив ҳолатини тартибга солишни асосий вазифа қилиб қўйди. Шундай қилиб, беш йил мобайнида ерлар яхшилаб текисланди ва унга органик ўғит солинди. Экинга аввалгидек бир ёзда 7—8 марта эмас, балки 2—3 мартагина сув берила бошлади. Шундай қилиб, сув сарфи уч баравар камайди, ҳосилдорлик эса гектар бошига 43 центнерга етди. Аммо бу тажриба кенг ёйилмаяпти. Эскича фикрловчи хўжалик эгалари бутун камчиликларнинг сабабларини сувдан кўришни афзал билмоқдалар.

Обком секретари: Бизда ҳам ана шу муаммолар кескин бўлиб турибди. Қизилўрда хўжаликларида 56 минг гектар суғориладиган ер инженерлик иншоотлари билан таъминланмаган. Шу сабабли боғланадиган сувнинг ярмидан кўпи бекорга кетмоқда. Бекорга кетиш у ёқда турсин, пастликларда шўрлик ва ботқоқлик вужудга келтириб зиён ҳам етказмоқда. Қизилўрдада ишлаётганимга икки йилгина бўлса-да, бундай хўжасизлик учун масъулиятни зиммамдан соқит этмоқчи эмасман. Чўлда сув исроф бўлиш йўлларининг ҳаммасига яқин фурсатда барҳам берамиз.

Ўзбекистон, Тожикистон ва Қирғизистоннинг дарё ёқасидаги областлари раҳбарларига бутун регион учун муштарак муаммони қандай ҳал этмоқчисиз, деган савол билан мурожаат этмоқчиман. Давр табиатни муҳофаза этишнинг янги қоидаларини тақозо қилмоқда. Биз табиатдан эҳсон кутмай, унга ёрдам беришимиз керак!

(ТАСС мухбири).

Қайта қуриш чорраҳаларида

Янгича ёндашиш куртаклари

Жадаллаштириш ва қайта қуриш барча коллективларни жиддий имтиҳондан ўтказмоқда. Давлат қабули жорий этилган корхоналарда эса бу жараён айниқса чуқур кечаётир. «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳам дастлаб ана шу синовлар силсиласига бардош беролмади. Негаки, бирлашма раҳбарлари қоралаган иш юритиш усули — кабинетдан туриб раҳбарлик қилиш, омма билан жонли мулоқотда бўлмаслик каби иллатларга вақтида барҳам беришолмади.

Партия комитети идеологик, оммавий-сиёсий ишлар билан шуғулланиш ўрнига кўпроқ хўжалик юмушлари билан банд бўлди. Бунинг оқибатида ўтган йили маҳсулот ишлаб чиқариш суръати кескин пасайиб кетди. Ҳар ой, квартал охирига келиб, қандай қилиб бўлмасин, планни уддалаш йўлида штурмчилик авж олди. Маҳсулот сифатига путур етди. Бу камчилик ва нуқсонлар область, шаҳар партия комитети пленумларида қаттиқ танқид остига олинди. Бироқ бирлашма дирекцияси ва партия комитети танқиддан тўғри хулоса чиқариб олишмаганга ўхшайди. акс ҳолда биринчи квартал плани зўрға 96 процентга уддаланганини, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати юзасидан белгиланган план эса 93,1 процентда қолиб кетганини қандай изоҳлаш мумкин?

Биринчи квартал планининг барбод этилиши раҳбарларни ишга муносабатни ўзгартиришга ундади. Шу тариқа бирлашма фаолиятида бирмунча жонланиш сезилди. Ишчилар орасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишлар яхшилана бошлади. Социалистик мусобақанинг оммавийлиги ва таъсирчанлигини таъминлашга киришилди.

— Пировард натижа, албатта, одамларнинг меҳнатга муносабатига боғлиқ, — дейди бирлашма касаба союз комитети раиси М. Юрченко. — Бунинг тажрибада синалган формаси эса социалистик мусобақа таъсирчанлигини оширишдир. Биз ишни фаолиятимизнинг ана шу қиррасини қайта қуришдан бошладик. Ҳозир барча цех ва бўлимлар ўртасидаги социалистик мусобақани ҳар ойда якунлаб, ғолибларни моддий-маънавий рағбатлантириб боряпмиз.

Бу яхши самара бермоқда. Масалан, яқинда 5-цех ишчиси Роза Ҳошимова ҳақида корхона кўп нусхали газетасида сурати билан мақола эълон қилинди. Унда Роза ўз касбининг устаси, актив жамоатчи, мураббий эканлигидан ташқари, оила бекаси сифатида ҳам ҳурматга сазовор эканлиги ҳикоя қилинди. Социалистик мусобақанинг бориши, меҳнат беллашуви пешқадамлари ҳақида радиоузел орқали маълумотлар бериб туриладиган бўлди. Бир сўз билан айтганда, мусобақа натижалари ва унинг ғолиблари тажрибасидан кўпчилик хабардор қилиняпти. Бу эса социалистик мусобақанинг бош принципларидан бири — ошкораликни таъминлашга, мусобақанинг таъсирчанлигини кучайтиришга ёрдам бермоқда.

Сидқидилдан меҳнат қилаётганлар муносиб рағбатлантирилаётгани ўз самарасини бераётир. Кўплаб ишчилар, бригадалар имконият даражасида меҳнат қилишга интилиб, мусобақа пешқадамларига тенглашишга ҳаракат қилишяпти, ташаббуслар билан чиқишмоқда. Биргина 6-цехнинг ўзида 30 нафар ишчи Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллик юбилейигача икки йиллик планни бажариш юзасидан оширилган социалистик мажбурият қабул қилган. Бу ҳаракат ташаббускорлари — КПСС XXVII съезди делегати Л. Валетова, Р. Ҳайитов, Н. Старинская, Г. Ховустовлар бугунги кунда графикдан илгарилаб ишлаб, меҳнат беллашувида олдинги сафларда боришмоқда.

Кўриниб турибдики, кейинги ойларда ишга муносабатнинг ўзгартирилиши, қолоқликдан чиқиш тадбирлари кўрилиши ҳозирданоқ ижобий натижалар бермоқда. Лекин бирлашма касаба союз комитети фаолиятида ижобий ўзгаришлар билан бирга, ҳали ўз ечимини кутаётган муаммолар ҳам оз эмас. Комитет аъзолари шу кун талаблари асосида ўз фаолиятларини қайта қуришни изчил давом эттиришлари, янгиланиш куртакларини вояга етказиш чораларини кўришлари лозим.

А. МАДАТОВ.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«Нохушлик»

Газетанинг шу йил 3 февраль сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада «Таштекстильмаш» заводида сифатсиз маҳсулотлар тайёрланаётганлиги, корхонада лоқайдликка, хўжасизлик ва масъулиятсизликка бутунлай барҳам берилмаганлиги конкрет мисоллар орқали кўрсатиб ўтилган эди.

Ушбу мақола юзасидан ТОШКЕНТ ШАҲАР ФРУНЗЕ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда қуйидагилар хабар қилинади:

— Мақола завод партия комитетида район партия комитети вакиллари иштирокида муҳокама қилинди. Унда баён этилган танқидий мулоҳазалар тўғри ва ҳаққоний, деб тан олинди.

Заводни давлат қабули шароитида ишлашга тайёргарлик кўриш бўйича қарорнинг бажарилиши устидан бўш назорат ўрнатганлиги учун корхона директори В. Макашовга қаттиқ виговор берилди.

Коллектив сафарбарлигини таъминлаш юзасидан ўз вақтида самарали тадбирлар кўрмаганлиги, корхонани давлат қабули шароитида ишлашга тайёрлаш ишида раҳбарларга нисбатан талабчанликни пасайтириб юборганлиги учун партия комитети секретари Р. Нодировга виговор эълон қилинди.

Завод партия комитети қарори билан бош инженер вазифасини бажарувчи Ю. Казанов, бош инженер ўринбосари В. Шавирин, бош технолог В. Магай, бош металлург В. Веревкин, ишлаб чиқариш-диспетчерлик бўлими бошлиғи В. Ковалев, цех бошлиқлари А. Панциров ва М. Фалевичлар партиявий жавобгарликка тортилдилар. Учинчи механика цехи бошлиғи А. Панциров вазифасидан бўшатилди.

Район партия комитети бюроси қарори билан давлат қабули шароитида камчиликларга йўл қўйганликлари учун завод бош инженери вазифасини бажарувчи Ю. Казанов, бош экономист Ф. Мельник, директорнинг сифат бўйича ўринбосари Г. Герасимовга ҳисоб варақасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди. Бош инженер вазифасини бажарувчи Ю. Казанов лавозимидан бўшатилди.

Район партия комитети, завод парткоми коллектив фаолиятини яхшилаш юзасидан аниқ тадбирлар кўрмоқда. Давлат қабулига маҳсулот топшириш шароитида меҳнат ва технологияни ташкил этишни такомиллаштириш бўйича тадбирлар ишлаб чиқилди.

Район партия комитети корхона фаолиятини яхшилаш, меҳнат, ишлаб чиқариш ва партия интизомини мустаҳкамлаш масалалари устидан доимий назорат ўрнатди.

• *Эртага—Халқаро музейлар куни*

ЎЗАРО ИШОНЧ МУСТАҲКАМЛАНАДИ

ЮНЕСКО қошидаги музейлар фаолиятини координациялаштириш бўйича халқаро марказ ИКОМнинг қарори билан 1978 йилдан буён ҳар йили 18 майда Халқаро музейлар куни нишонланади. Бу халқаро алоқалар жаҳон маданиятини янада бойитмоқда ва халқлар ўртасида ўзаро ишонч мустаҳкамланмоқда.

Совет Иттифоқидаги барча музейлар ҳамкорликнинг маданий алоқалар программасида фаол иштирок этаётир. Бу маданий алоқалар музейларнинг ўсиб бораётган мавқеидан дарак беради. Республикамиз халқ ҳунармандчилиги, амалий санъат намуналаридан иборат кўргазма ўтган йили Болгария, Польша, Исландия, Аргентина сингари мамлакатларда кўрсатилганлиги бунинг ёрқин мисолидир.

Республикамиздаги санъат, амалий санъат ва бошқа музейлар халқаро маданий алоқаларда фаол қатнашаётир.

Тошкент амалий санъат музейи — республикамизнинг диққатга сазовор масканларидан бири. XIX аср охирларида қурилган бу меъморий ёдгорликни ҳар йили 150 минг сайёҳ келиб кўраётир.

Суратда: Тошкент амалий санъат музейи залларида.

В. Молгачев фотоси.

• *Бригада пудрати—ишимиз қудрати*

ҲАММА МАНФААТДОР, ҲАММА ЖАВОБГАР

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакцияси Боёвут районидаги «Боёвут» совхозида «Бригада пудрати: тажриба ва муаммолар» мавзуида «ОЧИҚ ХАТЛАР КУНИ» ЎТКАЗДИ

КПСС XXVII съезди ижтимоий мулкдан фойдаланишда меҳнат коллективларининг ролини ошириш, жадаллаштириш жараёнини кучли социал сиёсат билан чамбарчас боғлаб олиб бориш лозимлигини қайд этди. «Бутун инсон омилини биз мана шундай сиёсат орқали активлаштиришимиз лозим... Ўшанда биз олға борамиз, ўшанда жадаллаштиришга эришилади», — деди М. С. Горбачев. Бу активлаштиришга кўп нарса боғлиқ: меҳнатни ташкил этиш ҳам, янги, илғор усулларни кенг жорий этиш ҳам, меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш ҳам. Пудрат усули мана шу вазифаларни комплекс ҳал этиш калитидир. Хўжалик ҳисобининг моҳияти худди ана шунда.

ОШКОРАЛИКНИ ТАРБИЯЛАЙЛИК

Коллектив ва оила пудрати тўла жорий этилган Боёвут районидаги «Боёвут» совхоз-техникуми коллективи ўтган йили 5911 гектар майдонда деҳқончилик қилди. Шунинг 285 гектарига ғалла 4765 гектарига пахта, 60 гектарига сабзавот, 8 гектарига полиз экинлари экилди. 786 гектар майдонда озуқабоп экинлар ўстирилди. Йил якунига кўра, ҳар гектар ер ҳисобига 35 центнердан ғалла, 30,4 центнердан пахта ҳосили олинди. Бошқа соҳалар бўйича ҳам йиллик планлар ошириб адо этилди. Рентабеллик даражаси бир маромда ошиб боряпти.

Аммо совхоз-техникумда пудрат асосида ишлаётган бригадаларнинг ҳаммаси ҳам кўнгилдагидек натижаларга эришяпти, деб бўлмайди. Қатор коллективлар мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиб, юксак самарадорликка эришаётган бўлса, айримларида бор имкониятлар ҳам ишга солинмаётир, баъзи бригадаларда ҳатто жадал юксалишни таъминлашга тўсиқ бўлаётган талайгина муаммолар бор.

Шу туфайли яқинда совхоз-техникумда «Бригада пудрати: тажриба ва муаммолар» мавзуида бўлиб ўтган «Очиқ хатлар куни» қизғин мунозарага сабаб бўлди. Совхоз меҳнаткашлари ўзларини қизиқтираётган масалалар, ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар хусусида хўжалик, район агросаноат бирлашмаси ва область агросаноат комитети раҳбар ва мутахассислари билан очиқчасига фикр алмашдилар. Ютуқларни таъкидлаш билан бирга умумий ишнинг олға силжишига тўсиқ бўлаётган нуқсонлар, уларни бартараф этиш йўллари тўғрисида қимматли фикр-мулоҳазалар билдирдилар, таклифлар киритдилар. Совхознинг бош иқтисодчиси Турдиқул Абдуқодиров пудратчи бригадалар фаолиятидан характерли мисоллар келтирди.

— Ўтган йил иш натижалари таҳлили шуни кўрсатдики, — деди у, — айрим бригадалар ҳали ҳам сарф-харажатлар ҳисоб-китобини тўғри олиб боришга эътибор бермаяптилар. Иш юритишда кўпгина камчиликлар кўзга ташланмоқда. Баъзи коллективларда бригада кенгашининг кучи, таъсири сезилмаётир. Бундай кенгашларни фақат расмият учун тузиб қўймоқдалар. Шу туфайли ишда ҳамжиҳатлик интизом, тадбиркорлик ва ташаббускорлик етишмаяпти. Иш сифати устидан назорат кўнгилдагидек йўлга қўйилмаган. Буларнинг ҳаммаси жойларда агротехника талабларининг бузилиши ҳосилдорлик ва самарадорликнинг пасайишини келтириб чиқараяпти.

ОСМОНЧА ФАРҚ. НЕГА?

«Октябрь» бўлимидаги Аваз Бегалиев бошлиқ бригада билан «Пахтакор» бўлимидаги Бахтиёр Хатамов бошлиқ бригада аъзоларининг иш якунлари буни яққол кўрсатиб турибди. А. Бегалиев бошлиқ бригада ўтган йили 50 гектар майдондан пландаги 160 ўрнига 170,1 тонна пахта териб олишга муваффақ бўлди. Йиллик план 106,3 процент адо этилди. Ҳосилдорлик пландаги 32 ўрнига 34 центнерга етди.

Мўлжалдаги 109 ўрнига 149 тонна пахта машинада териб олинди. Тайёрланган пахтанинг 75,7 проценти биринчи сортга, 12,6 проценти иккинчи сортга, 2,8 проценти учинчи сортга, 8,9 проценти эса тўртинчи сортга топширилди. Ҳаммаси бўлиб, давлатга 123, 8 минг сўмлик хом ашё сотилди. Ҳар центнер пахтанинг ўртача харид нархи 72 сўм 81 тийинга тўғри келди. Бир центнер пахтанинг таннархи 30 сўм 82 тийин. Йил охирига келиб бригада коллективига 19 минг 356 сўм қўшимча меҳнат ҳақи ва мукофот пули тўланди.

Энди Б. Хатамов бошлиқ бригада иқтисодий кўрсаткичларига назар ташлайлик Бу коллектив 51 гектар ерда деҳқончилик қилиб, давлатга пландаги 153 ўрнига 108 тонна пахта етказиб берди. Йиллик пахта тайёрлаш плани 70,6 процентда қолиб кетди. Ҳосилдорлик эса 30 ўрнига 21.1. центнерга тушиб қолди. Борйўғи 28 тонна пахта машинада териб олиниб, бу борадаги план 26,9 процент адо этилди. Ҳар бир машина билан ўртача 25,9 тонна пахта терилди. Тайёрланган пахтанинг 34,2 проценти биринчи сортга, 40,8 проценти иккинчи сортга, 3,4 проценти учинчи сортга, 21, 6 проценти эса тўртинчи сортга топширилди. Ҳаммаси бўлиб давлатга 67,1 минг сўмлик хом ашё сотилди. Ҳар центнер пахтанинг ўртача харид нархи 62 сўм 18 тийинга етди. Бир центнер пахтанинг таннархи 32 сўм 89 тийинга тўғри келди. Йил охирига келиб бригада коллективи атиги 622 сўм қўшимча ҳақ олди

Юқоридаги рақамлардан кўриниб турибдики, Б. Хатамов бошлиқ бригада пахтанинг кўп қисмини паст сортларга топширган, машина терими салмоғи ҳам кўнгилдагидек бўлмаган. Буларнинг ҳаммаси ҳосил таннархига, қолаверса, даромадга таъсир кўрсатган.

Сиртдан қараганда, бу кўрсаткичлар ва натижалар бригадаларнинг ички имкониятлари ва ресурслари билан боғлиқдек кўринади. Лекин аслида ҳосилдорлик ва иш ҳақига таъсир кўрсатадиган бошқа омиллар ҳам бор. Бригада пудратини тўғри қўллашга кўп нарсалар халақит бермоқда. Баъзан меҳнат ва даромад тақсимотида камчиликлар, чалкашликлар рўй бериб турибди. Планлаштириш такомиллаштиришга муҳтож. Технологик карталарни тузишда ер шароити, тупроқ унумдорлиги ҳисобга олинмайди. Область агросаноат комитети меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи Муқим Муҳаммадиев, юридик бўлимининг бошлиғи Иноят Аллаexistмуродев, Боёвут район агросаноат бирлашмаси кенгаши раисининг ўринбосари Ҳатам Иброҳимов, шу бирлашма бош экономисти Турдибек Туротов, совхоз партия комитетининг секретари Абдуғаффор Алимов, бош иқтисодчи Турдиқул Абдуқодиров ишчилар, бригадирлар ва мутахассисларнинг кўпгина саволларига жавоб қайтардилар.

Совхоз 9-бўлими бошқарувчиси Аҳмад ИСМАТУЛЛАЕВ:

— Ўтган йил якунига кўра Б. Хатамов бошлиқ бригада ҳақиқатан ҳам кам даромад олди. Пахтанинг кўп қисми паст сортларга сотилди. Қоғоздаги фактлар ҳаммаси тўғри. Лекин, бу бригада шароитини биз яхши биламиз. Унинг ерлари унчалик унумдор эмас. Ҳозирги ҳолатда бу ерлардан 30 центнердан ҳосил олиш қийин. Бунинг устига бригадада чигит уч марта қайта экилди, ҳосил кеч етилди. Хўш, шартномада бу нарсаларни ҳисобга олса бўлмасмиди?

Совхоз бош иқтисодчисининг жавоби:

— Савол тўғри. Аммо бригада бошлиғи совхоз маъмурияти билан шартнома тузишдан олдин бу ҳақда ўйлаши лозим эди. Агар бригада кенгаши белгиланган планнинг ер шароитига мос эмаслигини исботлай олганда, тупроқ унумдорлигини ошириш учун қўшимча чоралар кўриш мумкин бўларди. Шунинг учун пудрат асосида ишловчи коллективлар маъмурият билан шартнома тузишдан олдин ҳамма жиҳатларни ҳисобга олмоқлари лозим. Шундай қилинсагина меҳнатга яраша самара олиш мумкин. Акс ҳолда коллектив ҳар қанча яхши ишлаганини билан кўзланган ниятига эриша олмайди. Бу ҳол одамларда янгиликка нисбатан ишонсизлик туғдириши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун резерв ва имкониятларни ҳисобга олмай кўр-кўрона шартнома тузавермаслик керак.

> ● Хўжалик юритишни қайта тиклаш юксак пировард натижани таъминлади.
>
> ● Коллектив пудрат омилкорлик, ташаббускорлик, тадбиркорликни талаб қилади.
>
> ● Инсон омили кучайди, ютуқлар кўпайди
>
> ● «Кўр-кўрона шартнома тузиш, пала-партиш, сифатсиз иш бажариш ўзимизга зиён».
>
> ● Муаммолар ечимини кутади.

ҲИСОБЛИ ИШ— ФОЙДАЛИ ИШ

Муқимий номли 3-бўлим агрономи Салоҳитдин ЖЎРАЕВ:

— Маълумки ҳосилни йиғиб-териб олишда унинг 1-ва 2-сортига қараганда 3-4-сортларга кўпроқ меҳнат сарфланади. Кўпинча бугун учинчи сортга топшираётган пахтамиз эртасига тўртинчи сортга қабул қилина бошлайди. Уларнинг ўртасида эса деярли фарқ йўқ. Бироқ нархи ўртасидаги тафовут жуда катта. Масалан, учинчи сорт пахтанинг тоннасига 580 сўм тўланса, тўртинчи сорт эса атиги 210 сўм туради. Бизнингча нархни бу тарзда белгилаш нотўғри. Ана шу фарқни камайтириш мумкин эмасми?

ЖАВОБ

Совхоз дирекциясини ҳам шу масала анча ташвишлантиряпти. Кўпинча даладаги ҳосилнинг ҳаммасини топширасан, деб талаб қилишадию, паст сортли пахтани йиғиштириб олиш кўп маблағ талаб қилишини ўйлашмайди. Пудрат асосида ишловчи коллективлар учун тўртинчи сорт хом ашёни кеч кузда териб олиш фақат зарар келтиради. Республика Давлат агросаноат комитети бу муаммони ҳал қилади, деган умиддамиз.

«Ўзбекистон ССР 40 йиллиги номли 8-бўлим агрономи Йўлдош ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Бўлимимизда бир неча йиллардан бери 34-36 центнердан ҳосил олинмоқда. Пудратчи бригадалар аъзолари меҳнатига яраша даромад оляпти. Аммо раҳбар ва мутахассисларга бериладиган қўшимча ҳақ бизни қаноатлантирмаётир. Чунки бизларга йил якунидаги рентабеллик даражасини ўтган беш йилликнинг ўртача рентабеллик даражасига қиёслаб, ўртадаги фарққа қараб қўшимча ҳақ тўланади. Бунда ўтган беш йилликда ҳам, жорий йилда ҳам юқори ҳосил етиштирган бўлимларнинг раҳбар ва мутахассисларининг моддий манфаатдорлиги ўртадаги тафовут камлиги учун оз бўляпти. Менимча, аввалги беш йилликда кам ҳосил етиштириб, кейинчалик ҳосилдорликни кескин оширган коллективларда устама ҳақ кўпайиб кетмоқда. Мана шуни тартибга солса бўлмайдими?

Область агросаноат комитети меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи М. МУҲАММАДИЕВ жавоби:

— Бу масалада алоҳида қўлланмалар бор. Уларда устама ҳақнинг миқдорлари белгилаб берилган. Барқарор юқори ҳосил етиштиришга муваффақ бўлаётган бўлимларнинг раҳбар ва мутахассисларига белгиланган даражанинг энг юқорисини бериш керак. Буни совхоз дирекцияси ўзаро ҳал этиши мумкин.

Коминтерн бўлимининг бошқарувчиси Дониёр ҚУЗИБОЕВ саволи:

— Ҳали ҳам юқоридан планлаштириш давом этяпти. Натижада технологик картага агротехника тадбирлари ҳажмининг ҳаммаси кирмасдан қолмоқда. Планлаштириш пастдан ўтказилса яхши бўлмайдими?

Совхоз бош иқтисодчиси жавоби:

— Тўғри, планлаштириш пастдан юқорига қараб бўлиши керак. Лекин иш ҳақи фонди, фойда ҳажми совхозга юқоридан белгилаб берилади. Биз ўз навбатида бригадаларнинг иш ҳақи фонди, олиши лозим бўлган фойдасини белгилаймиз. Мана шу лимитларга мувофиқ бригада кенгаши берилган технологик картага ер-иқлим шароитини ҳисобга олган ҳолда ўзгартиш киритиши мумкин.

Бўлим бошқарувчиси Аҳмад ИСМАТУЛЛАЕВ, бригада бошлиқлари Эргаш БЕГИМҚУЛОВ, Аваз БЕГАЛИЕВ ўртоқлар шундай саволни ўртага ташладилар:

— Ерларнинг мелиоратив ҳолати тобора ёмонлашиб бораяпти. Сизот сувлари кўтарилиб кетаётгани учун ҳосилдорлик камаймоқда. Тупроқ унумдорлигини яхшилаш тадбирлари кўриляптими? Бу ҳақда РАПО раҳбарлари қандай тадбир белгилашди? **Район агросаноат бирлашмаси кенгаши раиси ўринбосари Х. ИБРОҲИМОВ жавоби:**

— Зах сувларини қочириш учун қўшимча равишда дренажлар қуриш мўлжалланган. Районда беда, ем-хашак сифатини, тупроқ структурасини текширадиган агрохимия лабораторияси очиляпти. Агрохимлаборатория натижалари асосида ҳар бир майдоннинг аниқ картограммаси тузилади. Ана шу картограммага мувофиқ ўғитлаш планлари ва нормалари белгиланади. Ўз навбатида ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш чоралари кенг қўламда амалга оширилади.

Муқимий номли бўлим бошқарувчиси Муллажон ОЛИМЖОНОВ:

— Пудрат усулида ишлайдиган бригадаларда ҳамма нарса ҳисоб-китобли бўлиши керак. Лекин ресурсалр ажратишда тез-тез камчиликлар кўриниб қоляпти. Масалан экиш мавсумида ёнилғи-мойлаш материаллари фақат тракторнинг чигит экишини ҳисобга олиб белгиланган. Лекин ерга экиш билан бир пайтда ўғит, гербицид ҳам солиш лозим-ку? Суюқлик тортувчи насослар гербицид солинадиган бакларни 18—20 минутда, айримлари 30-40 минутда тўлдиради. Трактор мотори шу вақт мобайнида узлуксиз ишлаб туради. Бу ҳол бир кунда бир неча бор такрорланишини ҳисобга оладиган бўлсак, қанча ёнилғи ортиқча сарфланишини аниқлаш қийинмас. Бироқ бу иш учун лимит белгиланмаган ва технологик картага киритилмаган. Бундан ташқари у ёки бу шароитда кузда тутилмаган баъзи ишлар кўпайиб кетади. Масалан, бу йил нам қочириш билан анча вақт шуғулланишга тўғри келди. Лекин ана шундай тадбирлар технологик картада акс этмаган. Унга лимит ҳам йўқ. Ортиқча бажарилган ишларга ким ҳақ тўлайди?

М. МУҲАММАДИЕВ жавоби:

— Қоидага мувофиқ кўзда тутилмаган қўшимча ишлар умумий иш ҳажмининг ўн процентини ташкил этиши лозим. Ёнилғи-мойлаш материалларини қай даражада тақсимлашни совхоз маъмурияти ҳал қилади. Менимча, мутахассислар ва бригада бошлиқлари билан биргаликда ҳар бир жараённи ўрганиш ва уларни техника ёрдамида бажариш учун ёнилғи-мойлаш материаллари лимитини белгилаш керак.

Оилавий пудратчи бригада бошлиғи, СССР Давлат мукофотининг лауреати Абдусамад САИДМУРОДОВ фикр-мулоҳазалари:

— Мўл, сифатли ва таннархи арзон пахта етиштиришда техника воситаларининг пишиқ-пухталиги, унумлилиги ва қулайлиги катта роль ўйнайди. Лекин ҳозир кўплаб машина-механизмлар талабга жавоб бермай қўйди. Айрим техника воситалари илгаригиларидан ёмон. Масалан, терим машиналарини олиб кўрайлик. Уларга йил сайин турли хил ўзгаришлар киритиляптию, лекин ҳануз кўзланган натижага эришилмаётир. Бундан бир неча йил муқаддам ишлаб чиқарилган тўрт қаторли «Ўзбекистон» машинаси кўпчилик механизаторларга маъқул келган эди. У пахтани ҳозир чиқарилаётган икки қаторли янги машиналарга нисбатан тоза терарди. Иш унуми ҳам юқори. Лекин машинасозлар «Ўзбекистон» машинасини такомиллаштириш ўрнига уни бутунлай ишлаб чиқаришдан олиб ташлаганлари бизни ранжитди. Ҳар бир ишни хоҳ у янги маркадаги техникани яратиш бўлсин, хоҳ аввалгисини такомиллаштириш бўлсин, бевосита ишлатувчилар билан бамаслаҳат ҳал қилиш керак. Ана шундагина умумий ишимиз олға силжийди.

«Очиқ хатлар куни»да пудратчи коллективларининг тўпланган ибратли тажрибаси таҳлил этилишидан ташқари қизғин баҳслар ва мунозараларга ҳам кенг ўрин берилди. Бригада пудратини кенг жорий этиш борасида ечимини кутаётган масалалар, янгича ишлашга тўғонок бўлиб турган муаммолар тилга олинди. Раҳбарлар, мутахассислар, ўрта бўғин кадрлари, ишчилар даврасидаги очиқ мулоқот ҳаммани ғоят қизиқтирди, танланган йўлдан оғишмай олға боришга, резервларни тўла ишга солиб. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига зиммага олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун курашга руҳлантирди.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ, К. РИХСИЕВ, Ҳ. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

• *Узилиш бўлмасин*

ФОЗАЛОННИНГ ИШИ ПАЧАВА

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

Навоий электрохимия заводининг катта жарима тўлашига тўғри келди: у йил бошидан бери 5 миллион сўмликдан кўп маҳсулот тайёрлаб бера олмаган, шартномадаги муддатларни барбод этган, қарзини вақтида узолмаган.

Хўш химиклар қандай қилиб қарздор бўлиб қолишди? Корхона аллақачон лойиҳадаги даражага эришган эди-ку? Қолоқ изофрен цехи реконструкциядан кейин муваффақиятли ишламоқда, қолганлари ҳам графикдан орқада эмас...

Ҳаммасини янги бўлим: ўсимликларни муҳофаза қилиш воситаларидан бири фозалон ишлаб чиқариш орқага тортмоқда. Уни 1984 йилда битказиб топшириш керак эди. Амалда эса комиссия икки йил ўтгандан кейин қабул актини имзолади. Шунда ҳам бир талай чала ишлар бор эди. Оқава ва газ чиқитлари қайта ишланадиган ускуналар ҳанузгача ишламаяпти. Бошқа чоғроқ ускуна эса ярим қувват билангина ишламоқда: ўсимликларни химиявий муҳофаза этиш бўйича мутахассислар метиленхлорид ва ишқордан фойдаланишни ҳисоб қилишда хатога йўл қўйибдилар. Завод бу хом ашёни кераклича ололмаяпти.

Қолоқликнинг бошқа сабаблари ҳам бор. Мисол учун, планлаштиришдаги камчиликларни айтиш мумкин. Ҳали қурилиш-монтаж ишлари кетаётган 1985 йилдаёқ бир йилда 3 минг тонна фозалон ишлаб чиқарилсин, деган план пасайтирилди, бултур эса бу рақам 5 минг тоннага чиқарилди. Ҳолбуки, иккала топшириқни ҳам бажариш мумкин эмасди. Ана шулар иқтисодий жазо чоралари кўрилишига сабаб бўлиб, завод коллективининг даромадига катта зиён етказди.

Техникавий шарт-шароитларга кўра, фозалоннинг лойиҳадаги қуввати 60 процентга чиқмоғи учун бир йил керак, қувватни тўла ўзлаштиришга эса бир ярим йил кетади. Электрохимикларга эса уч баравар тезроқ вақтда шу марраларга эришасиз, деб туриб олдилар.

Осмондан планлаштиришнинг яна битта машмашаси мана шунақа бўлиб чиқди! Ҳолбуки, КПССнинг XXVII съезди бундай фактларга принципиал ва аниқ баҳо берганди.

Фозалон — аслида завод ичидаги бир заводдир. У ишга туширилиши билан электрохимия заводидаги ишчилар сони икки баравар кўпайди. Шундай қилиб, уй-жой, мактабгача тарбия болалар муассасаларидан ўрин талаб қилувчилар ҳам кўпайди. Шулар маълум эди-ю, лекин вақтида қайғурилмади. Ҳозир Навоийнинг энг катта корхоналаридан бирида атиги битта боғча бор. Уй-жой ва ётоқхоналарда ўрин етишмаслигидан 26 киши заводнинг ўзида ётиб кун кечиришга мажбур бўлмоқда.

Буларнинг ҳаммаси ишларни барқарорлаштиришга кўмак бермайди, албатта. Кадрларнинг қўнимсизлиги кўпайиб бормоқда. Камчиликларни йўқотиш учун одатдаги чоралар кўрилмоқда —комиссия устига комиссия босмоқда. Аҳволни кўриб ҳамдардлик билдиришяпти, ваъдалар қилишяпти-ку, лекин иш ҳозирча бундан нарига ўтмаяпти.

С. РУХМАЛЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

• *Спорт*

ЧИМ ХОККЕЙ:

ҚУЧЛИЛАР САФИДА

Аёллар олий лига командалари ўртасида эртага мамлакат чемпионатининг иккинчи тур ўйинлари бошланади. «Андижанка» қизлари Бокунинг «Связист» коллективини қабул қилишади. Тошкент областининг «Политотдел» командаси хоккейчилари эса Борисполь шаҳрида «Колос» коллективининг меҳмони бўлишади. Ҳозир «Колос» тўққиз очко билан пешқадамлик қилмоқда. Москва спартакчилари билан Шяуляйнинг «Таурас» командаларида еттитадан очко бор. «Политотдел» ва «Андижанка» командалари олти ва бештадан очкога эга бўлиб, 6-7-ўринларни эгаллаб туришибди.

Хоккейчи йигитлар эса дастлабки тур ўйинларини якунлашди. Москванинг «Фили» коллективи 10 очко билан биринчи, Олмаота динамочилари билан Андижоннинг «Звезда» хоккейчилари тўққизтадан очко тўплаб, фахрли ўринларда боришмоқда. Ленинскнинг «Старт» командаси ҳисобида бешта очко бор. Фарғонанинг «Химик» коллективи ҳисобида тўртта очко тўпланди. Умуман республикамиз командалари кучлилар сафида бўлишга, мавқеларини мустаҳкамлашга ҳаракат қилишмоқда. Фақат Самарқанд спартакчилари учрашувларни сусткашлик билан ўтказмоқдалар. Улар бугунгача тўртта ўйин ўтказиб, қимматли очколарни бой беришди.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

«Ўзбекконцерт»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

22, 25 май соат 19.30 да
23, 24 май соат 15.00 ва 19.30 да

ТАТАРИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ «СИЗ ЁҚТИРГАН КУЙЛАР»

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

РСФСР ва Татаристон АССР халқ артисти Илҳом ШОКИРОВ солистлар: Хамдуна ТЕМИРГАЛИЕВА, Ғозинур ФАРУХШИН, Искандер БИКТАГИРОВ, Зейра ШАРИФУЛЛИНА, Салим МИФТАХОВ.

Қозон Модалар театри. Чолғу ансамбли.

Концертларни — Фирдовси ХАЛИЛОВ ва Зайтуна ЯРУЛЛИНА олиб боришади.
Постановкачи-режиссёр — Марат ТАЗЕТДИНОВ.

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан бошлаб сотилади.

Коллектив бўлиб тушиш учун заявкалар қабул қилинади.

●

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ

ТОШКЕНТ, РЯЗАНЬ ОЛИЙ МАКТАБЛАРИ, ВЛАДИМИР, БРЯНСК, РОСТОВ, ЧИМКЕНТ ЎРТА МАКТАБЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

ОЛИЙ МАКТАБЛАРДА ЎҚИШ МУДДАТИ —4 йил.
ЎРТА МАКТАБЛАРДА ЎҚИШ МУДДАТИ—2 йил

Олий мактабларга кирувчилар рус тилидан ёзма (иншо), СССР тарихидан (оғзаки), жамиятшуносликдан (оғзаки) кириш имтиҳонлари топширадилар.

Ўрта мактабларга кирувчилар эса рус тилидан (ёзма), СССР тарихидан (оғзаки) кириш имтиҳонлари топширадилар.

Ички ишлар министрлиги мактабларига Совет Армияси сафларида мажбурий хизмат муддатини ўтаб қайтган, 30 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади.

Мактабни тамомлагач битирувчиларга «Ички хизмат лейтенанти» унвони ва юрист ихтисоси бўйича диплом берилади.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш зарур: ўрта маълумот ҳақидаги аттестат (асли), ишлаб чиқариш ёки хизмат характеристикаси, комсомол ёки партия характеристикаси, меҳнат дафтарчасидан нусха, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома нусхаси, ҳарбий билет.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга шахсан учрашилсин: Тошкент шаҳри, 5-алоқа бўлими, Куйбишев шоссеси, 25-уй, 213-хона, кадрлар бўлими (12, 26, 52, 69-э, 183-автобусларнинг «Узбумкомбинат» бекати).

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

«Тарихий библиография ва манбашунослик» (араб тили) ихтисоси бўйича катта илмий ходим вакант вазифасига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 1 июнгача.
Адрес: Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 81-уй. Телефон: 62-42-56.

Телевидение

17 МАЙ, ЯКШАНБА

МТ.I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.10 — Ритмик гимнастика. 9.55 — Спортлото. 10.10 —Будильник. 10.40 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.40 —Тонгги почта. 12.10 — Саёҳатчилар клуби. 13.10 — Музикали киоск. 13.40 — Қишлоқ янгиликлари. 14.40— Здоровье. 15.25 —Эртак ҳузурида меҳмонда. 16.50 —Давлат марказий концерт залида Ўзбекистон санъат усталари ва ижрочи ёшларининг концерти. 18.35 — Халқаро панорама. 19.20 — «Изқувар». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар 21.30 — Время. 22.05 —СССР Олий ва ўрта махсус таълим министри Г. А. Ягодин билан учрашув. 23.35 — Совет қўшиқларидан концерт. 00.05 — Янгиликлар. 00.10 — Тинчлик велопойгаси.

МТ.II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.15 — Чашмалар. 9.45 — Советский спорт. 9.55 — П. И. Чайковский музикалари куни. 10.40 — Волгоград телевидение студиясининг программаси. 11.40 — П. И. Чайковскийнинг балет театри. 12.50 — Рус тили. 13.20 — П. И. Чайковский. Симфоник оркестр ижроси учун 3-сюита. 14.05 — Дунё ва ёшлар. 14.40 —П. И. Чайковский операларида Пушкин асарларининг қаҳрамонлари. 15.50 — Совет маданият фонди. 16.50 — П. И. Чайковский. «Манфред» симфонияси. 17.55 — Баскетбол. СССР—ХХР. 18.35 — Илмий-оммабоп фильм. 19.00 — С. Я. Лемешев ижросида П. И. Чайковский романслари. 20.00—Стендга отиш. Жаҳон кубоги. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Оқшом чироқлари. 21.30 — Время. 22.05 — Чет эл фильмлари экрани. 23.35 — Баскетбол. СССР—«Марафон» (АҚШ). 00.15 — Янгиликлар.

ЎзТВ.I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Май мозаикаси. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Ҳужжатли фильм. 8.30 —Время. 9.10 — Виргаликда куйлаймиз. 9.35 — Истеъдод. 9.55 — Шахмат мактаби. 10.25 — Қувноқ камалак. 11.25 — Реклама. 11.45 — Светофор. 12.45 — Ёш олимлар телеклуби. 13.15 —Футбол ўйнашни ўрганинг. 13.45 — Киев—Тошкент телекўприги (такрорий). 15.10 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган республика областлари ва ҚҚАССР театрларининг телефестивали. 16.50 —Давлат марказий концерт залида Ўзбекистон санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг концерти. 18.40 — Гўзаллик оламига саёҳат. 19.30 —Ахборот. 19.45 — Нафосат. 20.30—Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Инсон ва қонун. 23.05 — Телефильм.

ЎзТВ-II. ДУШАНБА. 18.10 — Телевизион почтадан. 18.50 — Цирк. 19.30 — Новости. 19.45 Касб чашмалари. 20.30 — Ахбор. 20.45 — Теленовелла. 21.30 — Время. 22.05 —«Афсонага айланган ҳаёт». Бадиий фильм. 2-серия.

Р. — 08744. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 113. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12